

การแปลงคำโดยแปลงเสียงวรรณยุกต์

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ (ค.ศ. ๑๙๕๙) นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษคนหนึ่ง คือ จี.บี.คาวเนอร์ (G.B. Downer) ได้เขียนบทความชื่อ "Derivation by Tone-Change in Classical Chinese" เขากล่าวว่า นักภาษาศาสตร์หลายคนทั้งชาวจีนและชาวตะวันตก เช่น โจว จูหมัว (Jou Tzuumu), โจว ผ่ากาว (Jou Fahgau), หวาง ลี (Wang Lih), มาสเปโร (Maspéro), และ โอตริคท์ (Haudricourt) เป็นต้น ได้เคยตั้งข้อสังเกตไว้ว่าคำหลายคำในภาษาจีนมีลักษณะของความผิดแผกกันที่เสียงวรรณยุกต์ (tonal contrast) โดยที่อาจมีความผิดแผกกันที่เสียงพยัญชนะต้น (initial consonant contrast) อยู่ด้วย และความหมายของคำคู่เหล่านี้จะสัมพันธ์กัน การที่คำผิดแผกกันที่เสียงวรรณยุกต์นั้น เป็นที่สนใจก็มาก คาวเนอร์กล่าวว่านักภาษาศาสตร์จีนคือ หวาง ลี ได้เคยตีความความผิดแผกกันที่เสียงวรรณยุกต์ ว่าเป็น "การแปลงคำ" ระบบหนึ่งในภาษาจีนแต่โบราณ^๒ โดยมีคำพวกหนึ่งซึ่งถือว่าเป็น "คำมูลฐาน" (basic forms) ที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นอย่างหนึ่ง แล้วต่อมาจึงสร้างคำอื่นขึ้นมาใช้ ซึ่งอาจเรียกว่า "คำแปลง" (derived forms) ที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นอีกอย่างหนึ่ง ในบทความเรื่องดังกล่าว

^๑ G.B. Downer, "Derivation by Tone-Change in Classical Chinese," pp. 258 - 90.

^๒ คาวเนอร์อ้างถึง หวาง ลี ในเชิงอรรถหน้า ๒๕๘ ว่า : Wang Lih Hanyeu Shyygao, (Peking, 1958), pp. 213 ff.

คาว เนอร์จึงได้พยายามศึกษาดูว่า ในคำแต่ละคู่ซึ่งต่างกันที่ เสียงวรรณยุกต์ และมีความหมายสัมพันธ์กันนั้น คำใดควร เป็นคำมูลฐาน และคำใดควร เป็นคำแปลงหรือคำที่สร้างขึ้นใหม่ หลังจากการ เสนอข้อมูลคำคู่ เพื่อ เป็นตัวอย่างจำนวนมากแล้ว เขาได้เสนอ ทฤษฎีว่า เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนมีเสียงหนึ่ง เรียกว่า ชูย เซิง(chiuhsheng) ในภาษาจีนโบราณนั้น วรรณยุกต์ชูย เซิงมีหน้าที่พิเศษต่างกับวรรณยุกต์อื่น ๆ คือ สร้างคำแปลงซึ่งอาจมีการ เปลี่ยนคำมูลฐานจากคำนาม เป็นคำกริยา หรือ เปลี่ยนคำมูลฐานจากคำกริยา เป็นคำนาม หรือจากคำกริยากรรม เป็นคำกริยาสกรรม เป็นต้นได้ด้วย วิธีการสร้างคำแปลงในภาษาจีนโบราณตามที่คาว เนอร์ได้ศึกษาไว้คือ เมื่อต้องการ คำใหม่ก็สามารถสร้างขึ้นมาได้โดยแปลง เสียงวรรณยุกต์ของ คำมูลฐานนั้นให้ เป็นเสียงวรรณยุกต์ ชูย เซิง แต่คาว เนอร์กล่าวว่า ไม่ได้หมายความว่าคำที่มีเสียงชูย เซิงทุกคำจะต้อง เป็นคำแปลง เพราะคำที่มีเสียงชูย เซิงในภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นคำที่มีได้แปลงมาจากคำใด คำชูย เซิงบางส่วนเท่านั้นที่มีลักษณะเช่นนี้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า "ชูย เซิง" ในภาษาจีนมีอยู่ ๒ ชนิดที่แตกต่างกันทางด้านหน่วยคำ คือชูย เซิงที่เป็นคำในตัวเองมิได้แปลงมาจากคำใด และชูย เซิงที่เป็นคำแปลง ซึ่งสร้างขึ้นจากคำมูลฐานที่ เดิมมี เสียงวรรณยุกต์อื่น ๆ

จากบทความที่คาว เนอร์ เสนอมานี้ เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับคำบางคู่ในภาษาไทยที่ว่า การแปลงเสียงวรรณยุกต์อาจ เป็นวิธีการสร้างคำวิธีหนึ่งในภาษาไทยก็เห็นได้ว่าลงรอยกันได้เป็นอย่างดี เพียงแต่ว่าในภาษาไทยยังยืนยันได้ลำบากว่า คำในแต่ละคู่ที่คำใดเป็นคำมูลฐาน และคำใดเป็นคำแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ ดังนั้น ปัญหาที่จริง เป็นปัญหาที่ควรจะต้องพิจารณากันต่อไป ๑

นอกจากนั้นคาว เเนอร์ยังได้กล่าวไว้ในบทความว่า^๑ การแปลงคำโดย
 แปลงเสียงวรรณยุกต์อื่นเป็นเสียงช่วยเชิงของภาษาจีนโบราณนั้น โจว จูหม่าซึ่งเป็น
 นักภาษาชาวจีนได้แสดงให้เห็นอย่างมีนัยว่า คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ ช่วยเชิง เหล่านี้
 เป็นจำนวนมาก ปรากฏหลักฐานการใช้ที่เก่าที่สุดในสมัยราชวงศ์ฮั่น (Han)^๒
 และเขา เชื่อว่าการแปลงคำวิธีนี้ควรจะ เกิดขึ้นก่อนสมัยราชวงศ์ฮั่นเสียอีก เมื่อมา
 พิจารณาปัญหาทางคำน เวลาของการใช้วิธีการแปลงคำในภาษาไทยบ้าง นักภาษาศาสตร์
 บางคน^๓ เชื่อว่าอาจจะ เป็นได้ทั้งระบบการแปลงคำโดยแปลงเสียงวรรณยุกต์
 เป็นระบบที่ใช้อยู่ในภาษาไทยดั้งเดิม หรืออาจ เกิดขึ้นในภายหลัง คือเมื่อภาษาไทยดั้งเดิม
 ได้แตกแยกออกเป็นภาษาลูกหรือภาษาไทถิ่นต่าง ๆ แล้วก็ได้ ดังนั้น ในวิทยานิพนธ์
 ฉบับนี้ นอกจากข้อมูลภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยแล้ว ผู้เขียนยังได้พยายาม
 เสนอข้อมูลคำในภาษาไทนอกประเทศถิ่นอื่น ๆ ไว้ด้วย เหตุที่จะทำได้ โดยตั้ง
 ความหวังไว้ว่า ถ้าหากพบคำที่ใช้วิธีการแปลงคำดังกล่าวอยู่ในภาษาถิ่นต่าง ๆ เหล่านั้น
 บ้าง ก็อาจช่วยให้สันนิษฐานได้ว่าคำคู่เหล่านั้นน่าจะเป็นคำที่ไขรวมกันมาในภาษาไทย
 ดั้งเดิม ไม่ใช่คำที่เพิ่ง เกิดขึ้นใหม่ในภาษาลูกแต่ละถิ่นในระยะหลัง

^๑ Downer, "Derivation by Tone-Change..." p. 265.

^๒ ประมาณ พ.ศ. ๓๓๓ - พ.ศ. ๗๒๓.

^๓ กุบท์ ๑ หน้า ๒๐.

^๔ ภาควิชาภาษาไทย
 ภาควิชาภาษาไทย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้พยายามเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ภาษา ดินต่าง ๆ ในประเทศไทย และศึกษาข้อมูลเหล่านั้น เพื่อวิเคราะห์ปัญหา เรื่อง การแปลงคำใน ๒ ลักษณะคือ การแปลงคำโดยแปลงเสียงวรรณยุกต์ และการแปลง คำโดยแปลงเสียงพยัญชนะต้น ข้อมูลภาษาถิ่นในประเทศไทยเหล่านี้ ผู้เขียนได้เลือกมา พิจารณาทั้ง ๔ ถิ่นคือ ๑. ภาษาถิ่นกรุงเทพฯ หรือภาษาไทยมาตรฐาน ๒. ภาษาถิ่นเหนือ (ใช้ภาษาเชียงใหม่ ภาษาลำพูนและภาษาน่านเป็นตัวแทนของ ภาษาถิ่น)^๒ ๓. ภาษาถิ่นอีสาน (ใช้ภาษาอุบลราชธานี ภาษาขอนแก่นและภาษา โคราช เป็นตัวแทนของภาษาถิ่น)^๓ ๔. ภาษาถิ่นใต้ (ใช้ภาษานครศรีธรรมราช ภาษาสงขลาและภาษาสุราษฎร์ธานี เป็นตัวแทนของภาษาถิ่น) ในบทที่ ๔ นี้

^๑ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน, อักษรวิธาน- ศัพท์ เป็นหลัก และจากการใช้ภาษาของผู้เขียนและญาติมิตร ซึ่งเป็นชาวกรุงเทพฯ

^๒ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก พจนานุกรมไทยวน-ไทย-อังกฤษ, พจนานุกรม ภาษาถิ่นเหนือ เป็นหลัก และจากผู้บอกภาษาทั้ง ๓ ภาษาคังลาว

^๓ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง ฉบับประชาชน สืบเด็จพระมหารัตนวงศ์. เป็นหลัก และจากผู้บอกภาษาทั้ง ๓ ภาษาคังลาว

^๔ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บอกภาษาทั้ง ๓ ภาษาคังลาว

ผู้เขียนขอ เสนอข้อมูล เกี่ยวกับการแปลงคำโดยการแปลง เสียงวรรณยุกต์ เป็นอันดับแรก เพราะข้อมูลประเภทนี้มีอยู่เป็นจำนวนมากพอที่จะยืนยันได้ว่า คำ ๒ คำซึ่งต่างกันในเสียงวรรณยุกต์เพียง เรื่อง เดียว และเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้งกันอยู่นั้น คำใดคำหนึ่งในคำคู่ อาจ เกิดจากการสร้างคำใหม่ในภาษาโดยการแปลง เสียงวรรณยุกต์ของคำที่มีใช้อยู่แล้วให้ เป็น เสียงวรรณยุกต์อื่นก็ได้

คำอธิบายตารางข้อมูลคำคู่ซึ่งแสดงลักษณะการแปลงคำโดยการแปลงเสียงวรรณยุกต์

เพื่อความสะดวกในการอธิบายคำคู่ซึ่งแสดงลักษณะการแปลงคำโดยการแปลงเสียงวรรณยุกต์ ผู้เขียนได้ใช้วิธีเสนอข้อมูลลงในตาราง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๑๑ ช่อง ดังคำอธิบายต่อไปนี้

- ช่องที่ ๑ แสดงลำดับที่ของคำแต่ละคู่
- ช่องที่ ๒ แสดงคำแต่ละคู่ซึ่งต่างกันในเสียงวรรณยุกต์เพียง เรื่อง เดียว
- ช่องที่ ๓ แสดงสัญลักษณ์ของคำแต่ละคู่ สัญลักษณ์ดังกล่าวมี ๒ ประเภท

คือ

ก. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวอักษรไทยโดยการถ่ายตัวอักษร (transliteration) ประกอบด้วยสัญลักษณ์ของพยัญชนะและสระเท่านั้น เพราะเมื่อใดที่มีการใช้สัญลักษณ์ประเภท ก. ก็จะมีการใช้สัญลักษณ์ประเภท ข. ควบคู่ไปด้วยเสมอ และผู้อ่านจะทราบเสียงวรรณยุกต์ของคำได้เองจากสัญลักษณ์ประเภท ข.

ข. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียง (phonetic transcription) สัญลักษณ์ประเภทนี้ ผู้เขียนใช้แทนสำเนียงภาษาถิ่นกรุงเทพฯ เป็นหลัก โดยอ่านออกเสียงตามรูปเขียนที่ปรากฏ หากคำใดมีใ้ช้อยู่ในภาษาถิ่นอื่น ๆ ด้วย ผู้อ่านจะสามารถอ่านสัญลักษณ์ได้

จากตารางในภาคผนวกประกอบด้วยตารางสรุปเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นต่าง ๆ ที่ผู้เขียนใช้ เป็นแหล่งของข้อมูล ซึ่งอยู่ในภาคผนวกเช่นเดียวกัน และจากตารางดังกล่าว ผู้อ่านจะได้ทราบค่าของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นต่าง ๆ ที่เลือกมาด้วย

ข้อที่ ๔ แสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเดิม ซึ่งมีความหมายดังนี้

สัญลักษณ์แสดงเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเดิม	พัฒนามา เป็น เสียงวรรณยุกต์ในรูปคำในภาษาไทยปัจจุบัน			ตัวอย่าง
	พยัญชนะต้นเป็น	รูปวรรณยุกต์	ลักษณะพยางค์	
A ₁	อักษรสูง	—	คำเป็น	ขา, สอง
	อักษรกลาง	—	คำเป็น	กาง, คำ
A ₂	อักษรต่ำ	—	คำเป็น	งาม, ฟัง
B ₁	อักษรสูง	'	คำเป็น	ขา, ไผ่
	อักษรกลาง	'	คำเป็น	โก, อื่น
B ₂	อักษรต่ำ	'	คำเป็น	แม่, คุ
C ₁	อักษรสูง	"	คำเป็น	ขา, ลีน
	อักษรกลาง	"	คำเป็น	ตอง, ป้า
C ₂	อักษรต่ำ	"	คำเป็น	เช่า, แพ้
D _{1S}	อักษรสูง	—	คำตาย สระสั้น	ขบ, หก
	อักษรกลาง	—	คำตาย สระสั้น	กบ, ตัก
D _{2S}	อักษรต่ำ	—	คำตาย สระสั้น	ซุบ, คัด
D _{1L}	อักษรสูง	—	คำตาย สระยาว	ชุก, หาบ
	อักษรกลาง	—	คำตาย สระยาว	ออก, แบก
D _{2L}	อักษรต่ำ	—	คำตาย สระยาว	มีค, นอก

ข้อที่ ๕ แสดงความหมายของคำแต่ละคำ^๑ หากคำบางคำมีความหมายมากกว่าหนึ่ง ผู้เขียนก็ได้เลือกเฉพาะความหมายที่สัมพันธ์กับอีกคำหนึ่งในคู่มืออธิบาย

ข้อที่ ๖ - ๘ แสดงคำที่มีใช้อยู่ในภาษากรุงเทพฯ และภาษาถิ่นต่าง ๆ อีก ๓ ถิ่น โดยเขียนเป็นสัทอักษร^๒ โดยเฉพาะในข้อที่ ๗ - ๘ ซึ่งเป็นภาษาถิ่นเหนือ ถิ่นอีสานและถิ่นใต้นั้น ผู้เขียนก็ได้เลือกคำที่มีใช้อยู่ในภาษาต่าง ๆ ในแต่ละถิ่นมาแสดง^๓ จึงได้บอกชื่อภาษาคำย่อด้วยไว้ในวงเล็บท้ายสัทอักษรด้วย ชื่อภาษาในวงเล็บนี้ไม่จำเป็นต้องตรงกันในคำแต่ละคำ เช่นในช่องภาษาถิ่นอีสาน คำบางคำอาจมีวงเล็บข้างท้ายคำหนึ่งว่า (ข.) ซึ่งหมายถึงภาษาขอนแก่น แต่อีกคำหนึ่งในคู่เดียวกันมีวงเล็บว่า (อ.) ซึ่งหมายถึงภาษาอุบลฯ ผู้เขียนจะถือว่าคำดังกล่าวใช้เป็นคำข้อมูลได้ เพราะเป็นภาษาของถิ่นอีสานเหมือนกัน เป็นต้น ชื่อภาษาในวงเล็บท้ายสัทอักษรมีความหมายดังนี้

^๑ ส่วนใหญ่อธิบายความหมายตามพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานและพจนานุกรมภาษาถิ่นต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว นอกจากความหมายใดที่พจนานุกรมให้ไว้ไม่ละเอียด ผู้เขียนอาจให้คำนิยามเองตามคำอธิบายของผู้บอกภาษา

^๒ คุรยลละเอียคในข้อ ข. หน้า ๔๓

^๓ ผู้เขียนจำเป็นต้องเลือกคำไว้ในบางภาษาของแต่ละถิ่นมา เป็นตัวแทนของภาษาถิ่นนั้น ๆ เพราะเนื้อที่กระดาษจำกัด ส่วนรายละเอียดนั้นก็ได้จากตารางในภาคผนวก.

อักษรย่อชื่อภาษา	ชื่อภาษา	ภาษาถิ่น
(ช.)	เชียงใหม่	เหนือ
(ล.)	ลำพูน	เหนือ
(นา.)	น่าน	เหนือ
(อุ.)	อุบลราชธานี	อีสาน
(ข.)	ขอนแก่น	อีสาน
(ค.)	โคราช	อีสาน
(น.)	นครศรีธรรมราช	ใต้
(ส.)	สงขลา	ใต้
(สุ.)	สุราษฎร์	ใต้

ข้อที่ ๑๐ แสดงคำที่ได้จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และ

อภินิหารศัพท์ หรือคำที่ได้จากพจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง คำเหล่านี้ไม่ใช่
ในกรุงเทพฯ หรือในภาษาอีสานในปัจจุบัน ส่วนคำในภาษาถิ่นเหนือก็อาจมีลักษณะเช่นนี้
ได้ คือมีคำบางคำปรากฏอยู่เฉพาะในพจนานุกรมไทยยวน-ไทย-อังกฤษ ไม่ใช่ในภาษา
ถิ่นเหนือในปัจจุบัน แต่คำลักษณะเช่นนี้มีอยู่จำนวนน้อย ส่วนคำในภาษาถิ่นใต้ที่
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาศัยผู้ออกภาษาเท่านั้น เพราะไม่อาจหาพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ที่ใช้
กับข้อมูลที่ต้องการได้ ลักษณะของ "คำที่มีเฉพาะในพจนานุกรม" จึงไม่ปรากฏ
แต่ถึงอย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะถือว่า คำที่ปรากฏอยู่เฉพาะในพจนานุกรม
และอภินิหารศัพท์ เป็นคำที่เคยใช้กันอยู่ทั่วไปในภาษามาตรฐานในสมัยเก่า และใน
ทำนองเดียวกัน คำที่ปรากฏอยู่เฉพาะในพจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง ก็เป็นคำที่เคยใช้

กันอยู่ทั่วไปในภาษาถิ่นอีสาน ดังนั้น ถ้าหากคำในคู่มือคำหนึ่ง เป็นภาษากรุงเทพฯ หรือ
ภาษาถิ่นอีสานปัจจุบัน และอีกคำหนึ่ง เป็นคำที่ปรากฏอยู่เฉพาะในพจนานุกรมของทั้ง ๒
ภาคตามลำดับดังกล่าว (หมายความว่า คำภาษากรุงเทพฯ คู่กับคำในพจนานุกรมและคำ
ภาษาอีสานคู่กับคำภาษาอีสานในพจนานุกรม) ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ถือว่า คำดังกล่าวใช้
เป็นคำข้อมูลได้ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่า คำแต่ละคู่เคยมีที่ใช้ร่วมกันมา แล้วโดยธรรมชาติ
ของภาษาทั้งหลาย คำคำหนึ่งอาจสูญไปจากภาษาที่ใช้กันอยู่ คงมีบันทึกอยู่ใน
พจนานุกรมเท่านั้น และตัวอย่างของการใช้คำเหล่านี้ก็มีปรากฏอยู่ในภาษาเขียนสมัย
เก่า ทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ข้อมูลในของ "ภาษา
ถิ่นกรุงเทพฯ" จะสัมพันธ์กับข้อมูลในของ "คำที่มีเฉพาะในพจนานุกรม" ซึ่งมีวงเล็บ
(พจน.) อยู่ข้างท้ายคำ คือถือว่าเป็นคำคู่กันได้ และทำนองเดียวกันข้อมูลในของ
"ภาษาถิ่นอีสาน" จะสัมพันธ์กับข้อมูลในของ "คำที่มีเฉพาะในพจนานุกรม" ซึ่งมีวงเล็บ
(พจน. อ.) อยู่ข้างท้ายคำ คือถือว่าเป็นคำคู่กันได้ เช่นเดียวกัน ในเวลาอ่านข้อมูล
ผู้อ่านจึงควรเข้าใจตามนี้ด้วย อนึ่ง คำในของที่ ๑๐ นี้ จะเขียนเป็นตัวอักษรไทย
ไม่ใช่สัทอักษร เพราะถือว่าคำดังกล่าวปรากฏอยู่ในรูปตัวเขียนในพจนานุกรม ไม่
สามารถยึดสำเนียงอ่านของภาษาถิ่นใดว่าเป็นสำเนียงที่แท้จริงตรงกับรูปคำได้

ของที่ ๑๑ แสดงตัวอย่างการใช้คำในแต่ละคู่โดยจะมีวงเล็บแหล่งที่มาของ
ตัวอย่างนั้นไว้ข้างท้ายว่า เป็นภาษาถิ่นใด หรือจากวรรณคดีเรื่องใด หรือเป็นคำที่ปรากฏ
เฉพาะในพจนานุกรมฉบับใด (บางคำไม่อาจหาตัวอย่างได้ เพราะพจนานุกรมไม่ได้ให้ไว้)
เป็นต้น อนึ่ง ตัวอย่างใดมีเครื่องหมายดอกจันกำกับอยู่ หมายความว่าคำในตัวอย่าง
นั้นในภาษาปัจจุบันนี้ใช้ เป็นคำคู่กับคำอื่น เช่น เกรง ขาม* ไม่ใช่คำว่า ขาม คำเดียวในภาษา
กรุงเทพฯ ปัจจุบัน เป็นต้น

ต่อไปนี้เป็นตารางคำคู่ ซึ่งแสดงลักษณะการแปลงคำโดยการแปลงเสียง
วรรณยุกต์ในภาษาไทยสยาม

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วาระเกณฑ์ ในภาษาไทย เดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำศัพท์ เฉพาะใน ชนบท/ภูมิ	ตัวอย่างการใช้คำ
๖.	กง	koŋ [koŋ ¹]	A ₁	(น.) วง, ฟังฟัดโค้ง เข้ามารวมกัน ใช้เรียก ส่วนรอบของล้อรถหรือเกวียน	koŋ ¹	-	koŋ ¹ (ช.)	koŋ ³ (น.)	-	วงล้อ = วงล้อ (น.ท)
	ก่ง	koŋ [koŋ ²]	B ₁	(ก.) ทำให้โค้ง	koŋ ²	koŋ ³ (ล.)	koŋ ⁵ (ช.)	-	-	ก่งคร (พจน.)
๗.	กน	kon [kon ¹]	A ₁	(ก.) มีว, คอย, เฝ้า	-	-	-	-	กน(พจน.)	"จะกนกันแต่น้ำตาอาบพร" (น. ลอนทอง)
	ก่น	kon [kon ²]	B ₁	(ก.) ค้างหน้า, มุ่ง	-	-	-	-	ก่น(พจน.)	"อยู่เป็นยองก่น เกอดพิงจการ" (ม. พัทลุง ทานกัณฑ์)
๘.	ก้น	kon [kon ³]	C ₁	(น.) ส่วนล่างของภาชนะ	kon ³	kon ⁵ (ล.)	kon ³ (อ.)	kon ² (อ.)	-	ก้นกระบุง (พจน. ช.)
	ก่น	kon [kon ²]	B ₁	(ก.) ขุด, ทำให้เป็นหลุม	-	-	kon ⁵ (อ.)	-	-	ก่นสร้าง = ขุดบ่อ (พจน. ช.)
๙.	กรอ	krɔɔ [krɔɔ ¹]	A ₁	(ก.) อาการที่ผู้ชายหนุ่ม ๆ แต่งตัวแล้วชวน เพื่อนกันเที่ยวเที่ยวผู้หญิง	-	-	-	-	กรอ(ชกช.)	"มีกลองหนุ่มหนุ่มเห็นเที่ยวกรอ" (พจนานุกรม)
	กร้อ	krɔɔ [krɔɔ ³]	C ₁	(ก.) อาการที่ไล่ตัวผู้หนุ่ม ๆ หรือชายหนุ่ม ที่ขืนใจไม่กลัวใคร	-	-	-	-	กร้อ(ชกช.)	[ชกช.]
๑๐.	กลุ่ม	klum [klum ³]	C ₁	(ก.) รุม, คุ้ย	klum ³	kum ⁵ (นา.)	kun ³ (อ.)	klum ² (อ.)	-	กลุ่มรุมทำร้าย; มีครันกลุ่มไปทอน(น.ท)
	กลุ่ม	klum [klum ²]	B ₁	(น.) หมวตหมู่	klum ²	kum ³ (นา.)	kun ⁵ (อ.)	klum ³ (อ.)	-	หมวตอยู่เป็นกลุ่ม ๆ (น.ท.)
๑๑.	กวน	kuan [kuan ¹]	A ₁	(ก.) คนให้เข้ากัน, คนให้ทั่ว	kuan ¹	kuan ¹ (ล.)	kuan ¹ (ช.)	kuan ³ (น.)	-	กวนขนม, กวนมะม่วง (ช.)
	ก้วน	kuan [kuan ³]	C ₁	(น.) ของเป็นวงสำหรับร้องกันสมัย, เหวียน	-	-	-	-	ก้วน(พจน. ช.)	[พจน. ช.]

ลำดับ	คำ	เสียงลักษณะ	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	ศัพท์ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๗.	กอ	กวว [กวว ¹]	A ₁	(น.) กลุ่มแห่งต้นไม้ที่เกิดจากเง้า, เดียวกัน	กวว ¹	กวว ⁶ (ข.)	กวว ¹ (ข.)	กวว ³ (น.)		กอไม้ (น.ท.)
	ก้อ	กวว [กวว ²]	B ₁	(ก.) ทำให้ตั้งขึ้นมาเป็นรูปเป็นร่างหรือเป็นกลุ่ม	กวว ²	กวว ² (ข.)	กวว ⁵ (ข.)	กวว ³ (น.)		ก้ออิฐ (น.ท.)
๘.	กอ	กวว [กวว ¹]	A ₁	(ว.) กลม	-	-	กวว ¹ (ข.)	-		ตากอ = ตากลม (พจน. ช.)
	ก้อ	กวว [กวว ³]	C ₁	(ก.) ม้วน	-	-	กวว ³ (ข.)	-		ก้อเชือกม้วนเชือก (พจน. ช.)
๙.	กัน	kan [kan ¹]	A ₁	(ก.) ห้าม, กัน, บัง, ปิด	kan ¹	kan ⁶ (ข.)	kan ¹ (อ.)	kan ³ (อ.)		เอาแขนกันไว้ (น.ท.)
	กั้น	kan [kan ³]	C ₁	(ก.) กัน, ขวางไว้, บัง, ปิด	kan ³	kan ⁵ (ข.)	kan ³ (อ.)	kan ² (อ.)		กั้นม่าน, กั้นรั้ว (น.ท.)
๑๐.	กาง	kaag [kaag ¹]	A ₁	(ก.) คลี่, เหยียดออกไป, ชิงออกไป	kaag ¹	kaag ⁶ (ข.)	kaag ¹ (อ.)	kaag ³ (อ.)		กางมุ้ง, กางร่ม (แสดงอาการคลี่ม ออก) (อ.)
	ก้าง	kaag [kaag ³]	C ₁	(ก.) กั้น, ขวาง	kaag ¹	kaag ⁵ (ข.)	kaag ³ (อ.)	kaag ² (อ.)		ก้างร่มคือที่ร่มที่กางแล้ว (อ.)
	ก้าง	kaag [kaag ³]	C ₁	(น.) กระตุกปลา โดยป้อนเหยื่อคนทีหมอม เหลือแต่กระตุกว่ามีแต่ก้าง	kaag ³	kaag ⁵ (ล.)	kaag ³ (อ.)	kaag ⁴ (น.)		ก้างปลาตุก (อ.)
๑๑.	ก่าง	kaag [kaag ²]	B ₁	(น.) โครงร่าง ใช้สำหรับใบไม้ย่ำใบที่ถุก ตัวนึ่งกินเหลือแต่โครงใบว่าเหลือแต่ก่างโดย ป้อนเหยื่อเรียกคนทีลั่น เป็ดประคางตัวว่าเหลือ แต่ก่าง	-	-	kaag ⁵ (อ.)	-		ต้นไม้อเหลือแต่ก่าง, ก่างใบไม้ (อ.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กวางเจา	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๒.	กาน	kaah [kaan ¹]	A ₁	(ก.) กั้น, ขวาง			kan ¹ (จ.)	-	กาน (พจน.ช)	กานควายนให้ผ้าเข้า=สกัดควายน ไม่ให้เหยียบคันข้าว (พจน.ช)
	ก่าน	kaan [kaan ²]	B ₁	(ว.) มีสีขาวรอบเฉพาะแห่ง เช่น ที่คอและ ที่หาง	kaan ²	kaan ³ (ล.)	kaan ⁵ (จ.)	-		หมาทางก่าน=หมาที่มีสีขาวรอบหาง (พจน.ช)
๑๓.	กิง	king [king ¹]	A ₁	(ก.) เกร็ง, ทำให้ตึง			king ¹ (จ.)	-		กิงผ้า= ชิงผ้าให้ตึง (จ.)
	กึ่ง	king [king ³]	C ₁	(ก.) ถลิ่ง (ตา)			king ³ (จ.)	-		กึ่งตา= ถลิ่งตา (พจน.ช.); หน้าบึง กึ่ง (จ.)
๑๔.	เก	kee [kee ¹]	A ₁	(ก.) ไม่ตั้งตรงอยู่	kee ¹	-	kee ^{3ก} (ค.)	kee ⁷ (ส.)		พันเก (ก.ท.)
	เก้	kee [kee ³]	C ₁	(ว.) ไม่ตรงทาง	kee ³ (ก.)	-	kee ^{4ก}	-		คนเมาเดินเก้กึ่ง* (ชกข.)
๑๕.	เกลี้ย	klia [klia ³]	C ₁	(ก.) ทำให้โล่งเสียกัน			-	-	เกลี้ย (พจน.)	"เกลี้ยกมลปิมโคบ" (ตะเลงพาย)
	เกลี่ย	klia [klia ²]	B ₁	(ก.) กระจายของออกไปให้เสมอกัน	klia ²	khia ² (ช.)	kia ¹ (ค.)	klia ⁷ (ส.)		เกลี่ยทราย, เกลี่ยข้าวตาก (ก.ท.)
๑๖.	เกี้ยว	kiaw [kiaw ³]	C ₁	(ก.) ผูกรัด, พัน			keu ⁵ (ช.)	kiaw ³ (ช.)		เกี้ยวตัว= พันตัว (ช.)
	เกี้ยว	kiaw [kiaw ²]	B ₁	(ก.) ติด, เฝือง, ซ้อนอยู่	kiaw ²	keu ² (ช.)	kiaw ⁵ (ช.)	kiaw ³ (จ.)		เงินเกี้ยวแขนกัน (ช.)
๑๗.	เกือ	klia [kia ¹]	A ₁	(ก.) เฝียง, ขุน			kia ⁶ (ช.)	kia ¹ (จ.)		เกือหู; เกือหมา (จ.)
	เกือ	kia [kia ³]	C ₁	(ก.) อุดหนุน, เจ้อจาน, ช่วยเหลือ			kia ⁵ (ช.)	kia ³ (จ.)		"น้องชาวที่เกือน้องเหลือที่เฟ็ง" (พจน.ช.)

ลำดับ	คำ	พยางค์เขียน	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ไม่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๘.	แกน	keen [kɛɛn ¹]	A ₁	(น.) เปลือกแข็งของผลไม้ที่หุ้มเมล็ด	-	ken ⁶ (ช.)	keen ¹ (จ.)	-		ทพาม่วงเข้า <u>แกน</u> มะม่วงเข้าไคล (พจน.ช.)
	แก่น	keen [ken ²]	B ₁	(ว.) แข็ง, กระด้าง	-	-	ken ⁵ (จ.)	-		ไม้ <u>แก่น</u> , ขอน <u>แก่น</u> (จ.)
๑๙.	แกน	keen [kɛɛn ¹]	A ₁	(น.) วัตถุแข็งที่อยู่ส่วนกลางของสิ่งอื่น สำหรับปิดให้อยู่	keen ¹	ken ⁶ (ช.)	keen ¹ (จ.)	keen ³ (น.)		เลาตัดไม้เหล็กเป็น <u>แกน</u> (ก.ท.)
	แก่น	keen [ken ²]	B ₁	(น.) เปลือกไม้แข็งและมีสีเข้มอยู่ภายใน กระพี้, เนื้อแท้	ken ²	keen ² (ช.)	ken ⁵ (จ.)	keen ³ (น.)		<u>แก่น</u> ไม้จันทร์ (ก.ท.)
๒๐.	โก่ง	koong [kooy ¹]	A ₁	(ว.) คด, ไม่ตรง, โค้ง	koong ¹	koong ¹ (ช.)	koong ¹ (จ.)	koong ³ (น.)		คน <u>โก่ง</u> สิ่ง <u>โก่ง</u> (ก.ท.)
	โก่ง	koong [kooy ²]	B ₁	(ก.) ทำให้โค้ง	koong ²	koong ² (ช.)	koong ⁵ (จ.)	-		เผา <u>โก่ง</u> ตัว <u>โก่ง</u> (ก.ท.)
๒๑.	ขยี้	kyam [(kha) jam ⁵]	A ₁	(ก.) ขยี้ ๆ ทุบ ๆ, ทุบ, นวด	(kha) jam ¹	kyam ¹ (ช.)	kyam ⁶ (ช.)	jam ¹ (น.)		<u>ขยี้</u> แป้งกับน้ำตาลจะทำขนม (ก.ท.)
	ขยี้	kyam [(kha) jam ³]	C ₁	(ก.) ขยี้ด้วยปาก	(kha) jam ¹	kyam ⁵ (ช.)	kyam ² (ช.)	jam ⁷ (น.)		เขี่ย <u>ขยี้</u> เกลือ (ก.ท.)
๒๒.	ขว้าง	khwaang [khwaang ⁵]	A ₁	(ก.) สก๊าด, ทุบ, ทุบ	khwaang ¹	khwaang ¹ (น.)	khuan ⁶ (จ.)	khwaang ¹ (น.)		<u>ขว้าง</u> หาง <u>ขว้าง</u> (จ.)
	ขว้าง	khwaang [khwaang ³]	C ₁	(ก.) ทุบขวาง, เตะกะ, ลงไปขวางหรือ ช้อนอยู่ในที่ลึก	-	-	khuan ² (จ.)	-		"หนองน้ำขอน <u>ขว้าง</u> พรวนแห" [อปน.] (พจน.ช.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำพ้อง เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๓๓.	ซัง	khay [khay ⁵]	A ₁	(ก.) ฝัก, เก็บไว้	khay ⁵	khay ⁶ (ข.)	khay ⁶ (จ.)	khay ¹ (น.)		ซังปลา, ซังกบ (จ.)
	ซัง	khay [khay ³]	C ₁	(ก.) ซังหรือฝักไม้ข้าง ๆ	-	-	khay ² (จ.)	-		ซังลม, ซังฝน=ซังลม, ซังฝน (จ.)
๓๔.	ขา	khaa [khaa ⁵]	A ₁	(น.) อวัยวะตั้งแต่สะโพกถึงข้อเท้าสำหรับ ยืนกายและเดิน เป็นต้น	khaa ⁵	khaa ⁶ (ข.)	ljaa ⁶ (ข.)	ljaa ⁶ (ส.)		นกมี ๒ ขา (ข.)
	ข่า	khaa [khaa ²]	B ₁	(น.) ไม้ที่ทำเป็นร้านขึ้นคร่อมกองไฟสำหรับ ปิ้งปลา	-	khaa ² (ข.)	-	-		เอาข่ามาปิ้งปลารับปิ้ง (ข.)
๓๕.	ขาม	khaam [khaam ⁵]	A ₁	(ก.) คร้าม, ยำแยง, เกรงกลัว	[(kreeng) khaam ⁵]	-	khaam ⁶ (จ.)	-		"แสงพระยาคินขาม ขาดเกล้า" (ตะเลงพ่าย) เกรงขาม* (ก.ท.)
	ข่าม	khāam [khaam ²]	B ₁	(ก.) อยู่คงกระพัน, เหนียว	-	khaam ² (ข.)	-	-		[พจน.]
๓๖.	ซิง	khing [khing ⁵]	A ₁	(ก.) ทำให้ตั้ง; จ้องดูด้วยอาการโกรธ	khing ⁵	khing ⁶ (ข.)	khing ² (ค.)	khing ¹ (น.)		ซิงตา* (ก.ท.)
	ซิง	khing [khing ³]	C ₁	(ก.) ดัน, เคียง, โกรธ	khing ³	-	-	khing ² (น.)		โกรธซิง* (ก.ท.)
๓๗.	ขุม	khum [khum ⁵]	A ₁	(น.) หลุม	khum ⁵	khum ¹ (ล.)	khum ⁶ (จ.)	khum ¹ (น.)		ขุมกบ, ขุมปลา (จ.)
	ขุ่ม	khum [khum ²]	B ₁	(ว.) ลุ่ม	-	-	-	-	ขุ่ม (พจน., ฮ.)	"ฝนตกทั้งไหลโหมน้ำขุ่ม จุ่มฝักกล้วย พาน้อง เทียวคำ" (พจน., ฮ.)

ลำดับ	ท่า	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำคู่
๒๘.	ข	khuu [khuu ⁵]	A ₁	(ก.) เขียว เข็ญ, ฝงคับ	-	khee ⁶ (ข.)	khuu ⁶ (อ.)	-		ขูให้ไปขู= เขียว เข็ญให้ไปด้วย (พจน. ช.)
	ขู่	khuu [khuu ²]	B ₁	(ก.) ทำให้กลัวโดยใช้เสียงหรือเครื่องมือ, ควาด	khuu ²	khuu ² (ข.)	khuu ⁵ (อ.)	-		ขู่ให้รับ, ขู่ให้ตอบ (อ.)
๒๙.	เข	khee [khee ⁵]	A ₁	(ว.) เหล่	khee ⁵	-	khee ⁶ (อ.)	khee ¹ (น.)		ตาเข=ตาเหล่ (พจน. ช.)
	เข้	khee [khee ³]	C ₁	(ก.) ทำให้เบนไป	-	-	-	-	เข้ (พจน. ช.)	เข้ไปทางหุ่น เข้มาทางที่- กลุ่มคนที่เฮโล ไปทางโน้นแล้วมาทางนี้ (พจน. ช.)
๓๐.	เข็น	khen [khen ⁵]	A ₁	(ก.) เสือกไป, ไสไป, ดันไป	khen ⁵	khen ⁶ (ข.)	khen ⁶ (ข.)	khen ¹ (อ.)		เข็นรด (ก.ท.)
	เข่น	khen [khen ²]	B ₁	(ก.) ชักออกไป	-	khen ² (ข.)	khen ⁵ (ข.)	-		เข่นรด (พจน.)
๓๑.	เขียน	khian [khian ⁵]	A ₁	(ก.) วาด, ชิดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข, ชิดให้เป็นเส้นหรือรูปร่างต่าง ๆ	khian ⁵	khian ⁶ (ข.)	khian ⁶ (ข.)	khian ¹ (น.)		เขียนหนังสือ, เขียนรูป (ข.)
	เขี่ยน	khian [khian ²]	B ₁	(ก.) ข่วน, ชิด	-	-	khian ⁵ (ข.)	-		ทนายเขี่ยน=ทนายข่วน (พจน. ช.)
๓๒.	ไขว้	khwai [khwai ³]	C ₁	(ก.) ชิด, ก่าย, สับกัน, เปลี่ยนกัน, ไม่ตรง	khwai ³	khwai ⁵ (ข.)	kuai ⁵ (อ.)	khwaai ² (น.)		ฝึกเขือกไขว้กันไปเขาจนเป็นเป็ย (ก.ท.)
	ไขว่	khwai [khwai ²]	B ₁	(ก.) ไขว้, ก่ายกัน	khwai ²	-	khuai ⁵ (อ.)	khwai ¹ (น.)		ฝั่งไขว้ห้าง (ก.ท.)
๓๓.	คว่ำ	gram [khrām ¹]	A ₂	(น.) น้ำใส่โครกที่ตั้งอยู่ในหลุมตามใต้ถุนคว่ำ	khrām ¹	-	kham ⁴ (อ.)	khrām ² (ส.)		น้ำคว่ำ* เทกมมาก (ก.ท.)
	คว่ำ	gram [khrām ³]	B ₂	(ว.) เก๋ามาก, คำ, สบปรน	khrām ³	-	-	khrām ⁶ (น.)		เลื้อยตัวที่เก๋คว่ำแล้ว (ก.ท.)
๓๔.	ควิม	grim [khrīm ¹]	A ₂	(น.) ป่าหิน, ป่ารก	-	-	-	-	ควิม (พจน.)	(พจน.)
	ควิม	grim [khrīm ⁴]	C ₂	(ว.) ร่ม เข็น	khrīm ⁴	khīm ⁴ (ข.)	khīm ³ (อ.)	khrīm ⁷ (น.)		ต้นไม้ต้นร่มควิมดี, ควิมฟ้าควิมฝน (ก.ท.)

คำศัพท์	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ที่ตรงเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำไทย เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๓๕.	คล้อง	กฺลวอญ [khloɔwɯŋ ⁴]	C ₂	(ก.) รับสัมผัสกัน, ถูกต้องกัน, ไม่ขัดกัน	khloɔwɯŋ ⁴	kwɔwɯŋ ⁴ (ช.)	khwɔwɯŋ ³ (อ.)	khloɔwɯŋ ⁶ (สุ.)		คนไทยนิยมพูดคำ <u>คล้อง</u> กัน (ก.ท.)
	คล้อง	กฺลวอญ [khloɔwɯŋ ³]	B ₂	(ว.) สะดวก, ง่าย, ไม่ขัดข้อง	khloɔwɯŋ ³	-	khwɔwɯŋ ¹ (อ.)	khloɔwɯŋ ⁵ (อ.)		พูด <u>คล้อง</u> , เดิน <u>คล้อง</u> (ก.ท.)
๓๖.	คลุม	กฺลุม [khlum ¹]	A ₂	(ก.) เอาของที่เป็นผืน เช่นผ้าหรือ เสื้อปิดให้มี	khlum ¹	khum ¹ (ช.)	khum ³ (อ.)	khlum ⁴ (สุ.)		เอาผ้า <u>คลุม</u> หัว (ก.ท.)
	คลุม	กฺลุม [khlum ³]	B ₂	(ก.) มีรูปลักษณะไม่แบนที่เดียว แต่มีรูปงุ้ม เข้มนิ่มหรือผาย	khlum ³	khum ³ (ล.)	khum ⁴ (อ.)	khlum ⁵ (สุ.)		เวลาสวนฝ้ายต้องให้ด้านข้าง <u>คลุม</u> เข้มนิ่ม (ก.ท.)
๓๗.	ค้อน	กฺวอญ [khwɔwɯŋ ¹]	A ₂	(ก.) เกลาสิ่งของไว้ที่ปลายไม้ความข้างหนึ่งแล้ว พาดไม้ไว้บนหน้าส่วนปลายอีกข้างหนึ่งถือไว้ แล้วเดินไป(ถ้ามีสิ่งของทั้ง ๒ ข้างเรียกว่า ทาบ)	khwɔwɯŋ ¹	kwɔwɯŋ ² (น.)	khwɔwɯŋ ⁴ (ช.)	khwɔwɯŋ ² (ส.)		ทาบตีกว่า <u>ค้อน</u> (ก.ท.)
	ค้อน	กฺวอญ [khwɔwɯŋ ³]	B ₂	(ว.) มากกว่าครึ่ง, เข้มนิ่มไป	khwɔwɯŋ ³	-	khwɔwɯŋ ² (ช.)	khwɔwɯŋ ⁴ (ส.)		คนฝั่ง <u>ค้อน</u> ไปทางเดียวจนเวียนเสียง (ก.ท.)
๓๘.	ค้อน	กฺวอญ [khwɔwɯŋ ¹]	A ₂	(น.) ไม้ที่ท้าวไว้ทับกับ	khwɔwɯŋ ¹	kwɔwɯŋ ² (น.)	khwɔwɯŋ ⁴ (อ.)	khwɔwɯŋ ⁴ (สุ.)		นกด่าน <u>ค้อน</u> (สุ.)
	ค้อน	กฺวอญ [khwɔwɯŋ ⁴]	C ₂	(น.) ชื่อไม้เป็นเครื่องตี เช่นตะพด	-	khwɔwɯŋ ⁶ (น.)	khwɔwɯŋ ³ (อ.)	khwɔwɯŋ ⁶ (สุ.)		เขาถูกไม้ <u>ค้อน</u> ที่เขาไม้ <u>ค้อน</u> ตีหัว (สุ.) ไม้ <u>ค้อน</u> ใช้ค้อนนำตาลเวลาเคี้ยว น้ำตาล (สุ.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ที่ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๓๙.	ค้อม	gwaam [khwaam ⁴]	C ₂	(ว.) โค้ง, อ้อม	-	-	-	khwaam ⁷ (น.)		ชุดอ้อมค้อม (ส.)
	ค่อม	gwaam [khwaam ³]	B ₂	(ว.) งอ, โกง	khwaam ³	-	khwaam ² (ข.)	khwaam ⁶ (น.)		หลังค่อม (ส.)
๔๐.	ค้อม	gwaam [khwaam ⁴]	A ₂	(ก.) น้อมลง, ก้มลง	khwaam ⁴	khwaam ⁶ (ล.)	khwaam ³ (จ.)	khwaam ⁶ (ส.)		เดินค้อมหลัง (ก.ท.)
	ค่อม	gwaam [khwaam ³]	B ₂	(ว.) เตี้ยผิดปกติ, หลังงอ	khwaam ³	-	khwaam ¹ (จ.)	khwaam ⁵ (ส.)		เดินหลังค่อม (ก.ท.)
๔๑.	คอย	gwaay [khwaai ¹]	A ₂	(ก.) รอ	khwaai ¹	kwaai ¹ (ข.)	khwaai ⁴ (ข.)	khwaai ⁴ (ส.)		คอยเวลาโรงเรียนเลิก (ก.ท.)
	ค่อม	gwaay [khwaai ³]	B ₂	(ว.) ข้ำ, เบา, เรื่อย ๆ	khwaai ³	kwaai ³ (ข.)	khwaai ² (ข.)	khwaai ⁵ (ส.)		ค่อมทำค่อมไปไม่ห้องรับร้อน (ก.ท.)
๔๒.	คัน	gan [khan ¹]	A ₂	(น.) แนวดินที่ขุดขึ้นสำหรับกั้นน้ำ	khan ¹	khan ¹ (ข.)	khan ⁴ (จ.)	khan ⁵ (น.)		กั้นนา (ก.ท.)
	คัน	gan [khan ³]	B ₂	(ก.) กั้นไว้, กั้นไว้	khan ³	khan ⁵ (ข.)	khan ² (จ.)	khan ² (น.)		ใช้กระดาษคันหนังสือ (ก.ท.)
๔๓.	ค้ำ	gaa [khaa ⁴]	C ₂	(ก.) ทำการซื้อขาย	khaa ⁴	kaa ⁴ (ข.)	khaa ³ (จ.)	khaa ⁷ (น.)		ทำการค้ำ (ก.ท.)
	ค้ำ	gaa [khaa ³]	B ₂	(น.) ราคา	khaa ³	kaa ³ (ข.)	khaa ¹ (จ.)	khaa ⁶ (น.)		ของมีค้ำ-ของมีราคาแพง (ก.ท.)
๔๔.	คุ่ม	gum [khum ¹]	A ₂	(ก.) จัดเข้าระเบียบ, รวมเข้า	khum ¹	khum ² (ท.)	khum ⁴ (จ.)	khum ⁵ (น.)		คุ่มคุ่มฝึกเรียนไปฟงเทศน์ (จ.)
	คุ่ม	gum [khum ⁴]	C ₂	(น.) ส่วน, กลุ่ม ใช้สำหรับหมู่บ้านหรือเมือง	-	-	khum ³ (จ.)	-		คุ่มเหนือ, คุ่มตาลเดี่ยว (พจน.ฮ.)
๔๕.	เคน	geen [kheen ¹]	A ₂	(ก.) เคล็ด, บอก	-	-	-	-	เคน (พจน.)	หลังเคน=หลังบอก (พจน.)
	เคน	geen [khen ⁴]	C ₂	(ก.) ปีบ, คั้น, เน้น, กดลงไป	khen ⁴	ken ⁴ (ข.)	khen ³ (ข.)	khen ⁶ (ส.)		เคนคอะ-บีนคอะ (ก.ท.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๔๖.	แก่น	gɛɛn [khen ³]	B ₂	(ก.) ฝืน, ชิน	khɛn ³	-	-	khɛn ² (น.) (๕)		แก่นขี้ม=ฝืนขี้ม (ก.ท.)
	แค้น	gɛɛn [kheɛn ⁴]	C ₂	(ก.) ชัด, ทัด	khɛɛn ⁴	keɛn ⁴ (ข.)	khɛɛn ³ (จ.)	kh n ⁷ (น.)		แค้นคอ=ตัดคอ (พจน.)
๔๗.	โคน	goon [khood ¹]	A ₂	(น.) ข้างต้น, เบื้องต้นของต้นไม้	khood ¹	-	khood ⁴ (จ.)	khood ⁴ (ส.)		โคนต้นไม้ (ก.ท.)
	ไค่น	goon [khood ³]	B ₂	(น.) ล้ม, ทำให้ล้ม มักใช้กับต้นไม้	khood ³	kood ³ (ข.)	khood ¹ (จ.)	khood ⁵ (ส.)		ไค่นต้นไม้ให้ล้ม (ก.ท.)
๔๘.	งาม	ɠuam [ɠuam ¹]	A ₂	(ก.) คำว่า	-	-	-	-	งาม (พจน.๕)	งามด้วยไว้=คำว่าด้วยไว้ (พจน.๕)
	ง่วม	ɠuam [ɠuam ³]	B ₂	(ว.) งอข้อมลง	-	-	-	-	ง่วม (พจน.๕)	ควาย เขา <u>ง่วม</u> =ควาย เขา <u>งุ่ม</u> (พจน.๕)
๔๙.	ง้อม	ɠuam [ɠuam ⁴]	C ₂	(ว.) ค้อมหรือค่อม	-	-	-	-	ง้อม (พจน.๕)	[พจน.๕]
	ง่อม	ɠuam [ɠuam ³]	B ₂	(ว.) ค่อม, โกงใช้สำหรับหลัง	-	-	-	-	ง่อม (พจน.๕)	[พจน.๕]
๕๐.	ง่า	ɠam [ɠam ¹]	A ₂	(ก.) ปิด, ครอบ	-	ɠam ² (ล.)	ɠam ^{3ก} (ค.)	ɠam ² (ส.)		ความมืด เข้าครอบ <u>ง่า</u> ; <u>ง่า</u> ความ (ก.ท.)
	ง้า	ɠam [ɠam ⁴]	C ₂	(ว.) คำว่า, (อ.) อาการของสิ่งเล็กที่โค้งตัวไป เบื้องหน้า)	ɠam ¹	ɠam ⁶ (ล.)	ɠam ^{4ก} (ค.)	ɠam ⁶ (ส.)		หน้า <u>ง้า</u> =หน้าคำว่าหน้าอ เพราะความ โกธธ (ก.ท.)
๕๑.	แง	ɠɛɛ [ɠɛɛ ¹]	A ₂	(น.) เรียกส่วนของหน้าทรงตั้งจุมุก	ɠɛɛ ¹	ɠɛɛ ² (น.)	-	-		หน้า <u>แง</u> * (ก.ท.)
	แง่ง	ɠɛɛ [ɠɛɛ ³]	B ₂	(น.) ส่วนที่ยื่นออกมา มีลักษณะแหลมหรือคม เป็นสัน	ɠɛɛ ³	ɠɛɛ ³ (ข.)	ɠɛɛ ^{4ก} (ค.)	ɠɛɛ ⁴ (ส.)		<u>แง่ง</u> ดิน (ก.ท.)
๕๒.	จ้อง	ɠuɠ [ɠuɠ ³]	C ₁	(น.) ร่ม เครื่องสำหรับกางป้องกันแดดฝน	-	ɠuɠ ⁵ (ข.)	ɠuɠ ⁵ (ค.)	-		เอา <u>จ้อง</u> มากาง=เอาร่มมากาง (ข.)
	จ้อง	ɠuɠ [ɠuɠ ⁵]	A ₁	(น.) หลังคา ส่วน เบื้องบนของ เรือนสำหรับ บังแดดและฝน	-	ɠuɠ ⁶ (ข.)	ɠuɠ ⁶ (ค.)	-		กา <u>จ้อง</u> =กาจันที่หลังคา (ข.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ที่ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๔๓.	จ้อย	จ้อย [จ้อย ³]	C ₁	(ว.) เล็ก, น้อย	จ้อย ³	-	จ้อย ³ (จ.)	จ้อย ² (ส.)		"จนจายจ้อยจ้อย เล่ม ลูกโซ" (พจน.ช) เออจ้อยจ้อย = หมอมแห้ง, หน้าซิด (ค.)
	จ่อม	จ่อม [จ่อม ²]	B ₁	(ก.) หมอมแห้ง	-	-	จ่อม ⁵ (จ.)	-		
๔๔.	จุ่ม	จุ่ม [จุ่ม ³]	C ₁	(ก.) ทุ่ม, ชุบ, จุ่ม, จุ่ม	จุ่ม ³	จุ่ม ⁵ (นา)	จุ่ม ⁴ (ค.)	จุ่ม ² (ส.)		จุ่มน้ำหริก, จุ่มหิน (ก.ท.)
	จุ่ม	จุ่ม [จุ่ม ²]	B ₁	(ก.) ล้วงเข้าไปแต่ตื้น	จุ่ม ²	จุ่ม ³ (นา)	-	จุ่ม ³ (ส.)		จุ่มเข้าไปปิดเตี๋ย (ก.ท.)
๔๕.	จ	จ [จ ¹]	A ₁	(ก.) ไช, เจาะ	-	จ ¹ (ช.)	-	-		มอคมันจไม้ = มอคมันไชไม้ (ช.)
	จ	จ [จ ³]	C ₁	(ก.) เอาตัวชี้หรือสิ่งของกดหรือแทง, เอามือ แตะให้สะดุ้ง	จ ³	จ ^{5(c2)} (ช.)	จ ³ (จ.)	จ ⁴ (น.)		อ้ายมาจชี้ข้าง = พี่มาจชี้ข้าง (ช.)
๔๖.	จุน	จุน [จุน ¹]	A ₁	(ก.) คำ, ยืนไว้, รองรับ	-	-	จุน ¹ (จ.)	-		คำจุน (ก.ท.)
	จุน	จุน [จุน ³]	C ₁	(น.) ที่รองภาชนะ เช่น ถ้วยหรือบ้าน ทำด้วย ไม้หรือกระเบื้อง เป็นต้น	-	-	-	-	จุน (พจน.)	[พจน.] (พจน.)
๔๗.	แจง	แจง [แจง ¹]	A ₁	(ก.) แจก, ขยาย, กระจาย, อธิบาย	แจง ¹	แจง ⁶ (ช.)	แจง ¹ (ช.)	แจง ³ (ส.)		เรื่องนี่ต้องแจงให้ละเอียด (ก.ท.)
	แจ้ง	แจ้ง [แจ้ง ³]	C ₁	(ก.) นอก, แสดง	แจ้ง ³	แจ้ง ⁵ (นา)	แจ้ง ³ (ช.)	แจ้ง ² (ส.)		แจ้งเรื่องให้ทราบ (ก.ท.)
๔๘.	แจ	แจ [แจ ⁵]	A ₁	(ก.) เปิดเผย, ชี้แจง, แม่, แบน	แจ ⁵	-	แจ ⁶ (จ.)	แจ ¹ (ส.)		แจความลับ (ส.)
	แจ	แจ [แจ ³]	C ₁	(ว.) แม่ดอก	-	-	-	แจ ² (ส.)		ดอกไม้บ้านแจ, ยิ้มแจ (ส.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่มี เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๔๙.	ชน	jan [chan ¹]	A ₂	(ก.) ตั้ง; ตรงขึ้นไป, ไม่ลาด	chan ¹	chan ² (นา.)	san ⁴ (จ.)	chan ⁵ (น.)		ตั้ง <u>ชน</u> เข้า, กระโดด <u>ชน</u> มาก (ก.ท.)
	ชัน	jan [chan ⁴]	C ₂	(น.) ที่สำหรับวางของอย่างหนึ่งมีพื้นซ้อนกัน สูงขึ้นไปคล้ายตู้แต่ไม่มีบานปิด	chan ⁴	chan ⁶ (นา.)	san ³ (จ.)	-		หนังสืออยู่บน <u>ชัน</u> (ก.ท.)
๖๐.	ชา	jaa [chaa ¹]	A ₂	(ว.) เชือก, ทอดตระ	-	-	saa ⁴ (จ.)	-	ชา(พจน.)	เสื้อ <u>ชา</u> * (ก.ท.) "พื้นางรีนโรยรา <u>ชา</u> ไม่มาเลย" (ล.พระลอ)
	ช้า	jaa [chaa ⁴]	C ₂	(ว.) นาน, ไม่เร็ว	chaa ⁴	caa ⁴ (ข.)	saa ³ (จ.)	chaa ⁶ (ส.)		กิน <u>ช้า</u> จริง (ก.ท.)
๖๑.	ชำ	jam [cham ¹]	A ₂	(ก.) เอากิ่งไม้ที่หักหรือตอนมาปักไว้ที่ดิน และหรือแช่น้ำไว้ชั่วคราว	cham ¹	cam ¹ (ข.)	sam ⁴ (จ.)	cham ⁵ (น.)		<u>ชำ</u> กิ่งไม้ (ก.ท.)
	ชำ	jam [cham ³]	B ₂	(ว.) ชุ่มน้ำ, ชุ่มชื้น	cham ³	-	sam ¹ (จ.)	-		<u>ชำ</u> ใจ=ความชื่นใจ, ความเย็นใจ (อัก ข.)
๖๒.	ชัน	jin [chin ⁴]	C ₂	(ก.) เบิกชุ่ม, ไม่แห้งทีเดียว	chin ⁴	cin ⁴ (ข.)	sin ³ (จ.)	chin ⁷ (น.)		หน้าฝนอากาศ <u>ชัน</u> (ก.ท.)
	ชื้น	jin [chin ³]	B ₂	(ก.) สด, สดใส, เปกบาน	chin ³	cin ³ (ข.)	sin ¹ (จ.)	chin ⁶ (น.)		ตอนเช้าอากาศ <u>ชื้น</u> ทำให้ <u>ชื้น</u> ใจ (ก.ท.)
๖๓.	ชื้น	jaon [chon ⁴]	C ₂	(ก.) เบิกชุ่ม, ชื้น, และ	-	-	-	chon ⁶ (ส.)		ฝนตก <u>ชื้น</u> =ฝนตก <u>ชื้น</u> เบิกและ (จ.)
	ชื้น	jaon [chon ³]	B ₂	(ก.) สดชื่นเพราะมีน้ำประพรม	-	-	-	chon ⁵ (ส.)		ดอกไม้ <u>ชื้น</u> เพราะได้น้ำค้าง (จ.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๖๔.	แช	ɕɛɛ [ɕhɛɛ ¹]	A ₂	(ว.) ข้ำ	-	-	-	ɕhɛɛ ⁴ (สุ.)		ไปตลาดแล้วอย่า <u>แช</u> (สุ.)
	แช่	ɕɛɛ [ɕhɛɛ ³]	B ₂	(ก.) หมักไว้	ɕhɛɛ ³	ɕɛɛ ³ (ช.)	sɛɛ ¹ (จ.)	ɕhɛɛ ⁵ (สุ.)		เอาผ้าไป <u>แช่</u> (สุ.)
๖๕.	ชน	zon [son ¹]	A ₂	(ก.) เอาพินที่ใหม่ไปบ้างแล้วซุกเข้าไปให้ ถึงไฟ	-	son ¹ (ช.)	-	son ¹ (ส.)		เอา <u>หสขุ่น</u> เข้าไป <u>ไฟ</u> เอา <u>พิน</u> ซุก เต็มเข้าไปใน <u>กองไฟ</u> (ช.)
	ชน	zon [son ⁴]	C ₂	(ก.) ร่นเข้าไป, เคลื่อนที่เลขที่เดิม	son ⁴	son ⁴ (ช.)	son ³ (จ.)	son ⁶ (สุ.)		<u>แขน</u> <u>ชน</u> , ใส่ <u>เกือก</u> <u>ชน</u> ไปทาง <u>หน้า</u> (ช.)
๖๖.	ชอง	zɔɔŋ [ɔɔŋ ¹]	A ₂	(น.) มุมห้อง, ซอกประตู, มุมลับ, ซ่องแคบ	ɔɔŋ ¹	ɔɔŋ ¹ (ช.)	-	ɔɔŋ ⁵ (น.)		เอาม้วน <u>สาต</u> ไป <u>เก็บ</u> <u>ไว้</u> ใน <u>ชอง</u> = เอาม้วน <u>เสื่อ</u> ไป <u>เก็บ</u> <u>ไว้</u> ใน <u>มุม</u> (สุ.)
	ช่อง	zɔɔŋ [ɔɔŋ ³]	B ₂	(น.) ที่เร็นลับ, ที่ประชุมลับ	ɔɔŋ ³	ɔɔŋ ³ (ช.)	ɔɔŋ ⁴ (ค.)	ɔɔŋ ⁶ (น.)		<u>ช่อง</u> <u>ใจ</u> (สุ.)
๖๗.	ชอน	zɔɔŋ [ɔɔŋ ¹]	A ₂	(ก.) ขอนไป, เสียด, ซุก	ɔɔŋ ¹	ɔɔŋ ¹ (ช.)	-	-		ส่ง <u>ชอก</u> <u>ชอน</u> *ไป (ก.ท.)
	ช่อน	zɔɔŋ [ɔɔŋ ³]	B ₂	(ก.) ชิ่ง, แอบแฝง, เร็นไม่เห็น	ɔɔŋ ³	ɔɔŋ ³ (ช.)	-	ɔɔŋ ⁵ (สุ.)		<u>ช่อน</u> <u>กลืน</u> (ก.ท.)
๖๘.	ชอน	zɔɔŋ [ɔɔŋ ¹]	A ₂	(ก.) ซุกอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง	-	-	ɔɔŋ ⁴ (จ.)	ɔɔŋ ² (ส.)		<u>ชอน</u> <u>หัว</u> = <u>ซุก</u> <u>หัว</u> (ส.)
	ช่อน	zɔɔŋ [ɔɔŋ ³]	B ₂	(ก.) ชิ่งไว้ไม่เห็น	ɔɔŋ ³	ɔɔŋ ⁶ (นา.)	-	ɔɔŋ ⁴ (ส.)		<u>ช่อน</u> <u>เงิน</u> <u>ทอง</u> <u>ไว้</u> <u>ใน</u> <u>ไฟ</u> (สุ.)
๖๙.	ชอน	zɔɔŋ [ɔɔŋ ¹]	A ₂	(ก.) แทรก, แชน	-	ɔɔŋ ¹ (ช.)	ɔɔŋ ⁴ (จ.)	-		"ให้ <u>ไฟ</u> <u>ขอ</u> <u>เข้า</u> <u>ชอน</u> <u>ชอน</u> <u>ข้าง</u> <u>ห่าง</u> <u>หมอม</u> " (พจน. อ.)
	ช่อน	zɔɔŋ [ɔɔŋ ⁴]	C ₂	(ก.) ทับกัน, แทรกแซงกัน	ɔɔŋ ⁴	ɔɔŋ ⁴ (ช.)	ɔɔŋ ³ (ช.)	ɔɔŋ ³ (ส.)		<u>เข้า</u> <u>ชน</u> <u>ช่อน</u> <u>กัน</u> , <u>ทับ</u> <u>ชน</u> <u>ช่อน</u> <u>กัน</u> (พจน. ช.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๗๐.	แซม	zɛɛm[sɛɛm ¹]	A ₂	(ก.) เพิ่ม, เติม, แทรก, เหน	sɛɛm ²	sɛɛm ² (นา.)	sɛɛm ⁴ (อุ.)	sɛɛm ⁵ (น.)		ปลูกข้าวแซม=ปลูกข้าวแทรกลงไป ในแถว (นา.)
	แซม	zɛɛm[sɛm ³]	B ₂	(ก.) พุดแล้วซุกซิก, ซุกจู้จี้	-	sɛɛm ⁴ (นา.)	-	-		บ่ดีแซม เลย=อย่างบน เลย; ซี้แซม= ซี้บน (นา.)
๗๑.	ค้อม	?dɔɔm [dɔɔm ³]	C ₁	(ว.) แอบเข้าไป(ด้วยอาการก้มหัวลง)	dɔɔm ³	dɔɔm ⁵ (ล.)	dɔɔm ³ (อุ.)	dɔɔm ⁴ (น.)		ค้อม ๆ มอง ๆ (พจน.ช)
	ค้อม	?dɔɔm [dɔɔm ²]	B ₁	(ก.) อ่อนน้อม, ทำให้ต่ำลง	-	-	-	-	ค้อม(พจน.ช)"หมา เข้าบ้านให้ค้อมหาง"(พจน.ช)	
๗๒.	ดัน	?dan [dan ¹]	A ₁	(ก.) ใช้กำลังผลักให้เคลื่อนไป	dan ¹	dan ² (นา.)	dan ¹ (อุ.)	dan ³ (น.)		ดันโต๊ะ (ช.)
	ดัน	?dan [dan ³]	C ₁	(ก.) ดัน, เคาไป, ผ่านไปในที่รกหรือที่ลำบาก	-	dan ³ (นา.)	dan ³ (อุ.)	dan ⁴ (น.)		"เขานั้น ยามดุ้งดันเดินวิ่งเวหา" [ศิลปะ.] (พจน.ช)
๗๓.	ดาน	?daan [daan ¹]	A ₁	(ว.) แข็ง	daan ¹	daan ² (นา.)	daan ¹ (อุ.)	daan ³ (อุ.)		ท้องเป็นดาน (พจน.ช)
	ดาน	?daan [daan ³]	C ₁	(ว.) เป็นรอยแข็งหนา, แข็ง	daan ³	daan ³ (นา.)	daan ³ (อุ.)	daan ² (อุ.)		มือค้ำดันคันค้ำ (อุ., ช.)
๗๔.	ดำ	?dam [dam ¹]	A ₁	(ก.) มุดลงไปใต้น้ำหรือในดิน	dam ¹	dam ² (ล.)	dam ¹ (อุ.)	dam ³ (น.)		ดำน้ำ, ดำดิน (ก.ท)
	ดำ	?dam [dam ²]	B ₁	(ก.) จมลงไป, สลกลงไป, ปกหัวลง	-	-	-	-	ดำ(พจน.) [พจน.] (พจน.)	
๗๕.	เดี้ยว	?diau [diau ¹]	A ₁	(ว.) หึ่ง, เท่านั้น	diau ¹	deu ² (ล.)	diau ¹ (อุ.)	diau ³ (น.)		อยู่คนเดี้ยว (ก.ท)
	เดี้ยว	?diau [diau ²]	B ₁	(ว.) หึ่ง, ไม่มีคู่	diau ²	deu ³ (ล.)	diau ⁵ (อุ.)	diau ³ (น.)		เขาเดินเดี้ยวมาหลายวัน(ก.ท)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๗๖.	ตง	ตง [ตง ¹]	A ₁	(น.) ไม้เครื่อง เรือนที่วางทับบนรถสำหรับ รองพื้นกระดานหรือฟาก	ตง ¹	ตง ⁶ (ช.)	ตง ³ (อ.)	ตง ³ (สุ.)		ตง <u>ทำด้วยไม้</u> (อ.)
	ต่ง	ตง [ตง ²]	B ₁	(ก.) รอง	-	-	ตง ⁵ (อ.)	-		ตง <u>น้ำฝน</u> =รองน้ำฝน (อ.) ตง <u>ข้าวสาร</u> =รองข้าวสาร
๗๗.	ตน	ตน [ตง ¹]	A ₁	(น.) ตัว (ตัวคน)	ตง ¹	ตง ¹ (ล.)	ตง ¹ (อ.)	ตง ⁷ (น.)		เป็นของ <u>ตน</u> (ก.ท)
	ตัน	ตน [ตง ³]	C ₁	(น.) ลำตัวของต้นไม้	ตง ³	ตง ⁵ (ล.)	ตง ³ (อ.)	ตง ¹ (น.)		ตัน <u>ตายใบ</u> เป็น (ก.ท)
๗๘.	ตอ	ตอ [ตอ ¹]	A ₁	(น.) โคนไม้ที่ตัดต้นออกแล้ว ปักจมหรือ เกือบจมอยู่ในดิน	ตอ ¹	ตอ ¹ (ล.)	ตอ ¹ (ช.)	ตอ ⁷ (น.)		น้ำ <u>ลคตอ</u> สุท (ก.ท)
	ต้อ	ตอ [ตอ ³]	C ₁	(ว.) อ้วนสั้น, อ้วนเตี้ย	ตอ ³	-	ตอ ³ (ช.)	-		รูปร่าง <u>อ้วนต้อ</u> (ก.ท)
๗๙.	ตัง	ตง [ตง ³]	C ₁	(ก.) วาง, วางของที่ล้มได้ให้ตั้งตรงอยู่	ตง ³	ตง ⁵ (นา.)	ตง ³ (อ.)	ตง ² (อ.)		เอาเก้าอี้ <u>มาตั้ง</u> (ก.ท)
	ต้ง	ตง [ตง ²]	B ₁	(น.) ที่สำหรับนั่งมีขาตั้ง	ตง ²	ตง ³ (นา.)	ตง ⁵ (อ.)	-		นั่งบน <u>ต้ง</u> (ก.ท)
๘๐.	ต้ง	ตง [ตง ¹]	A ₁	(ว.) แน่น, ไม่ห่อน, ไม่คลาย	ตง ¹	ตง ⁶ (ช.)	ตง ¹ (อ.)	ตง ³ (น.)		ผ้า <u>ต้ง</u> , เชือก <u>ต้ง</u> (อ.)
	ต้ง	ตง [ตง ²]	B ₁	(ว.) เต่ง, เต็ม	-	ตง ² (ช.)	ตง ⁵ (อ.)	-		มะม่วง <u>ต้ง</u> , ชาติ <u>ต้ง</u> <u>ต้ง</u> (ด้วยความ อยาก <u>รู้</u> อยาก <u>เห็น</u>) (อ.)
๘๑.	ต๋ม	ตม [ตม ³]	C ₁	(ว.) ป้อม ๆ, กลม ๆ	ตม ³	-	ตม ³ (อ.)	ตม ⁴ (น.)		ลูก <u>ต๋ม</u> =ของที่มีลักษณะกลม ๆ ห้อย ลงมา (ก.ท)
	ตุ่ม	ตม [ตม ²]	B ₁	(น.) โถง	ตม ²	-	ตม ⁵ (อ.)	ตม ³ (น.)		ตุ่ม <u>ใส่น้ำ</u> (ก.ท)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ไม่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำคู่
๘๒.	ตุ๋ย ^๑	tuy [tuy ³]	C ₁	(ว.) อากาศเคียวที่ตุนแก้มให้พองออกมา; อ้วน	tuy ³	tuy ⁵ (ช.)	tuy ³ (อ.)	tuy ² (อ.)		เตี้ยตุ๋ย (ก.ท.)
	ตุ๋ย	tuy [tuy ²]	B ₁	(ว.) พองขึ้น, โป่งขึ้น, ขุนขึ้น	tuy ²	-	-	-		แก้มตุ๋ย, กระเป๋าคู่ตุ๋ย (ก.ท.)
๘๓.	ชู่	tuu [tuu ¹]	A ₁	(น.) หัว; ฉม, เรา, ขี้	tuu ¹	tuu ⁶ (ช.)	tuu ¹ (ช.)	-		"ดูรู้จักเขาหัวหน้า" (ล.พระลอ)
	ชู่	tuu [tuu ²]	B ₁	(ก.) กล่าวอ้างเอาของผู้อื่นว่าเป็นของตัวเอง	tuu ²	tuu ³ (นา.)	tuu ⁵ (ช.)	tuu ⁷ (ส.)		เขาชู่ว่าเป็นแหวนของเขา
๘๔.	เตี้ยว	tiaw [tiau ¹]	A ₁	(ก.) มีคิ้วค้ำคิ้วยาว, คาคให้แน่น	-	-	-	-		เตี้ยวแขนมีนไพล่หลัง (พระร่วง) (พจน.)
	เตี้ยว	tiaw [tiau ²]	B ₁	(น.) ค้ำคิ้วค้ำคิ้วยาวสำหรับคาคปากหม้อไม่ให้ ไอร้อนออกเวลาฝั่งของ, ค้ำคิ้วค้ำคิ้วค้ำคิ้วค้ำคิ้ว สำหรับขบระดูหรืออาบน้ำ (ภาษาน่านแปลว่า "กางเกง" ภาษาอุบลฯ แปลว่า "ขายกระเบน")	tiau ²	tiau ³ (นา.)	tiau ⁵ (อ.)	tiau ³ (น.)		นุ่งผ้าเตี้ยว (ก.ท.)
๘๕.	กลม	thlm [(tha)lom ⁵]	A ₁	(ว.) เป็นหลุม เป็นบ่อ	-	-	-	-	กลม (พจน.)	[พจน.] (พจน.)
	กล่ม	thlm [(tha)lom ²]	B ₁	(ก.) ทุกลง, ยุบลง, เป็นบ่อ	(tha)lom ²	lom ² (ช.)	lom ¹ (อ.)	-	-	แผ่นดินกล่ม (ก.ท.)
๘๖.	ถ้อย	thwɔy [thwɔi ⁵]	A ₁	(ก.) รมไปข้างหลัง, คำลง	thwɔi ⁵	thwɔi ¹ (น.)	thwɔi ⁶ (อ.)	thwɔi ⁶ (ส.)		ถ้อยหลัง, ถ้อยแรง (ก.ท.)
	ถ้อย	thwɔy [thwɔi ²]	B ₁	(ว.) ชั่ว, เลว, ทราม	thwɔi ²	thwɔi (ช.)	thwɔi ⁵ (อ.)	-		คนถ้อย = คนชั่ว, คนเลว (ก.ท.)

^๑ คำว่า ตุ๋ย ในภาษาเชียงใหม่และภาษาอุบลฯ แปลว่า "อ้วน"

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๘๗.	ต้น	chan [chan ⁵]	A ₁	(ว.) เรียง, แถว	-	-	-	-	ต้น (พจน.ช.)	"นั่งเป็น <u>ต้น</u> เลียนกันซ้ายล้าย" (พจน.ช.)
	ต้น	chan [chan ²]	B ₁	(ว.) ต้น, เป็นลทหล่น	-	-	-	-	ต้น (พจน.ช.)	"เหลียวเห็นกระ <u>ต้น</u> ไม้ซ้องซ้อ เลียนกอ" (พจน.ช.)
๘๘.	ทวย	duay [chua ¹]	A ₂	(น.) ไม้เท้าแขนที่รับเต้าบางที่ทำเป็นรูป นาค บางทีเรียกว่าคันทวย	chua ¹	-	-	-	-	คันทวยที่วิหารนั้นสวยงามมาก (ชักขรา)
	ทวย ^๑	duay [chua ⁴]	C ₂	(ว.) อ่อนช้อย, งอน	-	-	-	chua ⁷ (น.)	ทวย (ชักข.)	งาช้างงอนอ่อน <u>ทวย</u> (ชักขรา)
๘๙.	ทอน	dwon [thw ^๑]	A ₂	(ก.) ศึก, ต้น	thw ^๑	-	thw ^๔ (ข.)	thw ^๒ (ส.)	-	ทอนกิ่งไม้ (ก.ท.)
	ท่อน	dwon [thw ^๓]	B ₂	(น.) ส่วน, ต้น, ชิ้น, ตอม	thw ^๓	thw ^๔ (ล.)	thw ^๑ (ข.)	thw ^๔ (ส.)	-	ไม้ <u>ท่อน</u> นี้เหมาะถือดี (ก.ท.)
๙๐.	ทาง	daang [chaa ^๑]	A ₂	(น.) แนว, ถนน, ช่อง, คลองสำหรับใช้ในการ คมนาคม	thaa ^๑	thaa ^๑ (ข.)	thaa ^๔ (จ.)	thaa ^๕ (น.)	-	ทางหลวง, ทาง <u>ถเวียน</u> (พจน.ช.)
	ท้าง	daang [chaa ^๔]	C ₂	(น.) ทางสำหรับระบายน้ำในนา	-	-	-	-	ท้าง (พจน.ช.)	[พจน.ช.] (พจน.ช.)

คำว่า ทวย มีความหมายตามพจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลางว่า "(ว.) อ่อนเอนไปมา" เช่นตัวอย่างในภาษาขอนแก่นว่า "ซ้อทวย"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่มี เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำคู่
๔๑.	ชิม	dim [chim ¹]	A ₂	(ว.) มีด, คีม, ทมอง	chim ¹	-	chim ³ (ค.)	chim ⁴ (ล.)		อากาศ <u>ชิม</u> ๆ=อากาศ <u>ชิม</u> ๆ, มีด <u>ชิม</u> ๑ (ศ.)
	ชิม	dim [chim ³]	B ₂	(ว.) มีดสนิท, โดยบรรยายใช้ว่ามีดที่บนทาง ปัญญา ความคิด, ใจ	chim ³	-	chim ⁴ (ค.)	chim ⁵ (ล.)		มีด <u>ชิม</u> =มีดสนิท (ล.)
๔๒.	ตูน	dun [thun ¹]	A ₂	(น.) ของเดิมหรือเงินเดิมที่มีไว้ลงไว้ กำหนดไว้จัดตั้งไว้เพื่อประโยชน์ของงาน	thun ¹	tun ² (น.)	thun ⁴ (อ.)	thun ⁵ (น.)		ลงทุน <u>ทำ</u> การ <u>ค้า</u> (ก.ท.)
	ตูน	dun [thun ³]	B ₂	(ก.) ประดัง, ช่วย, ทุน	thun ³	tun ⁴ (น.)	thun ¹ (อ.)	thun ⁶ (น.)		<u>ตูน</u> แรง, <u>ตูน</u> เงิน (ก.ท.)
๔๓.	เท	dee [thee ¹]	A ₂	(ก.) กระทำให้ตกหรือให้ไหลลงน้ำ	thee ¹	thee ¹ (ช.)	thee ⁴ (อ.)	thee ⁵ (น.)		<u>เท</u> น้ำ, <u>เท</u> ลงมาจาก <u>น้ำ</u> ท่วม(น.)
	เท	dee [thee ³]	B ₂	(ว.) ตะแคง, เอียงไปข้างหนึ่ง	-	-	thee ¹ (อ.)	thee ⁶ (น.)		เอียงกะ <u>เท</u> เร่, บ้าน <u>เท</u> บ้านเอียง(น.)
๔๔.	เที่ยว	diaw [chiau ¹]	A ₂	(ก.) เดินไปมา	chiau ¹	tiau ² (น.)	thiau ⁴ (ช.)	thiau ⁵ (น.)		<u>เที่ยว</u> ไป <u>เที่ยว</u> มา (ก.ท.)
	เที่ยว	diaw [chiau ³]	B ₂	(ก.) เตรีงเต้, ไปเพื่อเพลิดเพลิน	chiau ³	-	thiau ¹ (ช.)	thiau ⁶ (น.)		ไป <u>เที่ยว</u> ต่างจังหวัด (ก.ท.)
๔๕.	นวม	nuam [nuam ¹]	A ₂	(น.) สิ่งที่บรรจุเข้าของอ่อน ๆ ไว้ข้างใน เพื่อให้นุ่มให้อุ่นหรือรักษาความร้อนไว้	nuam ¹	nuam ¹ (ช.)	nuam ⁴ (อ.)	nuam ⁵ (น.)		<u>นวม</u> (ก.ท.)
	นวม	nuam [nuam ³]	B ₂	(ว.) อ่อนนุ่ม	nuam ³	nuam ³ (ช.)	nuam ¹ (อ.)	nuam ⁶ (น.)		ลูก <u>นวม</u> เสีย <u>นวม</u> (ก.ท.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๙๖.	เฝื่อง	กฺเฝื่อง ¹	A ₂	(ว.) เสมอ ๆ บ่อย ๆ	กฺเฝื่อง ¹	-	-	กฺเฝื่อง ² (ส.)		เฝื่องเฝื่องกัน (ก.ท.)
	เฝื่อง	กฺเฝื่อง ³	B ₂	(ก.) ตัดกัน, ต่อกัน, เกี่ยวข้องกัน	กฺเฝื่อง ³	-	กฺเฝื่อง ¹ (จ.)	กฺเฝื่อง ⁴ (ส.)		ทำเฝื่องเฝื่อง ๆ (ก.ท.)
๙๗.	แแน	กฺเแน ¹	A ₂	(ก.) เสีง	-	กฺเแน ² (นา.)	กฺเแน ⁴ (จ.)	-		แแนเแน= เสีงเแน (ข.)
	แแน	กฺเแน ³	B ₂	(ว.) แม่่นยำ, ไม่ผิดพลาด	กฺเแน ³	กฺเแน ⁴ (นา.)	กฺเแน ¹ (จ.)	กฺเแน ⁶ (น.)		มือแแน, ไปแแน (จ.)
๙๘.	แแนว	กฺเแนว ¹	A ₂	(น.) รอยทาง, เส้นตรง	กฺเแนว ¹	กฺเแนว ¹ (ข.)	กฺเแนว ³ (ค.)	กฺเแนว ⁵ (น.)		แแนวดม, แแนวป่า (ก.ท.)
	แแนว	กฺเแนว ³	B ₂	(ว.) ตรงดิ่ง, แน่, ไม่ออกแนว	กฺเแนว ³	กฺเแนว ² (นา.)	กฺเแนว ⁴ (ค.)	กฺเแนว ⁶ (น.)		เดินแแนวไป= เดินมุ่งตรงไป, แแนวแแน (ก.ท.)
๙๙.	บ่ง	กฺบง ¹	A ₁	(ก.) มองดู, แลดู	-	-	-	-	บง(พจน.)	"พลาถพระบงจตุบาท" (ตะ เลงพ่าย)
	บ่ง	กฺบง ²	B ₁	(ก.) ชี, ระย	กฺบง ²	-	กฺบง ⁵ (จ.)	กฺบง ³ (น.)		
๑๐๐.	บน	กฺบน ¹	A ₁	(น.) คำ	-	กฺบน ¹ (ข.)	-	-		ให้บนด้อยคำ (จินตคามณี) (พจน.)
	บน	กฺบน ²	B ₁	(ก.) พร่าซุดอย่างไม่พอใจ, กล่าวซ้ำ ๆ	กฺบน ²	-	กฺบน ¹ (ค.)	กฺบน ³ (ส.)		อย่าบนว่าของแพง (ก.ท.)
๑๐๑.	บ้อง	กฺบวฏ ³	C ₁	(น.) สิ่งที่เป็นช่องคล้ายกระบอก, ปล้องไม้	กฺบวฏ ³	กฺบวฏ ⁵ (ล.)	กฺบวฏ ³ (ข.)	กฺบวฏ ⁴ (น.)		บ้องหู= ปากช่องหู (พจน.ซี.)
	บ้อง	กฺบวฏ ²	B ₁	(ก.) เจาะ, ทำให้เป็นช่องเป็นรู	-	กฺบวฏ ³ (ล.)	-	-		บ้องหู= เจาะหู (พจน.ซี.)

ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ปัจจุบัน คำว่า บน ที่ใช้เป็นคำนามปรากฏในคำว่า ทัศนบน หมายถึง "ถ้อยคำหรือหนังสือสัญญาว่าจะไม่ประทุษร้ายตามเงื่อนไขที่ได้ให้ไว้"

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๐๒	บัน	?ban [ban ³]	C ₁	(น.) ท่อน, ตอน, ส่วน	ban ³	ban ¹ (ข.)	ban ³ (จ.)	ban ² (ส.)		<u>บันท้าย</u> =ส่วนท้ายหมายถึงสิ่งสะโพก (ก.ท.)
	บั้น	?ban [ban ²]	B ₁	(ก.) ศัด	ban ²	ban ² (ข.)	ban ⁵ (จ.)	ban ³ (ส.)		<u>บันศึรชะ</u> =ศัดศึรชะ (ก.ท.)
๑๐๓	บาน	?baan [baan ¹]	A ₁	(ก.) เมษออก, คล้อออก	baan ¹	baan ² (ล.)	baan ¹ (จ.)	baan ³ (น.)		<u>ดอกไม้บาน</u> (จ.)
	บ้าน	?baan [baan ²]	B ₁	(ก.) หลุดออก, แตกแยกออก	-	-	baan ⁵ (จ.)	-		<u>พริ้วบ้าน</u> , <u>เสียมบ้าน</u> (จ.)
๑๐๔	เปือ	?bia [bia ¹]	A ₁	(ก.) วางยาพิษให้เมาหรือให้ตาย	bia ¹	bia ¹ (ข.)	bia ¹ (จ.)	bia ³ (น.)		<u>เปือปลา</u> =วางยาพิษเพื่อให้ปลาตาย (พจน.ช.) (ว.) <u>เปืออาหาร</u> =เม้าอาหาร (พจน.ช.) (น.) ของ <u>เปือ</u> (พจน.ช.)
	เปือ	?bia [bia ²]	B ₁	(ว.) เม้า (น.) ของที่เป็นพิษหรือของเมา	bia ²	bia ² (ข.)	bia ⁵ (จ.)	bia ³ (น.)		
๑๐๕	แบ	?bae [bae ¹]	A ₁	(ก.) แผ่, คล้อออก	bae ¹	bae ¹ (ข.)	bae ¹ (จ.)	bae ³ (น.)		<u>แบมือ</u> (ก.ท.)
	แบ้	?bae [bae ³]	C ₁	(ว.) แบะ, แปล้	-	-	bae ³ (จ.)	-		<u>ควายเขาแบ้</u> (พจน.)
๑๐๖	ปล็อง	plawng [plawng ³]	C ₁	(น.) ส่วนระหว่างข้อทั้งสองของไม้ไผ่	plawng ³	plawng ⁵ (ข.)	plawng ³ (จ.)	plawng ² (ส.)		<u>ปล็องไม้ไผ่</u> (ก.ท.)
	ปล่อง	plawng [plawng ²]	B ₁	(น.) สิ่งที่เป็นช่องกลางคล้ายท่อสำหรับ ควั่นขึ้น	plawng ²	plawng ² (ข.)	plawng ⁵ (จ.)	plawng ³ (ส.)		<u>ปล่องไฟ</u> (ก.ท.)
๑๐๗	ป้อน	powng [powng ²]	B ₁	(ก.) ปั้น, ส่ง	-	-	powng ⁵ (จ.)	-		<u>ป้อนหม้อ</u> , <u>ป้อนตั้ง</u> =ส่งหม้อ, ส่งตั้ง (จ.)
	ป้อน	powng [powng ³]	C ₁	(ก.) ส่งให้ถึงปาก	powng ³	powng ⁵ (ข.)	powng ³ (จ.)	powng ⁴ (น.)		<u>ป้อนข้าว</u> , <u>ป้อนน้ำ</u> (จ.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ที่ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำพ้อง เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำคู่
๑๐๘.	ปัน	pan [pan ¹]	A ₁	(ก.) แบ่ง	pan ¹	pan ⁶ (ข.)	pan ¹ (จ.)	pan ³ (สุ.)		บางประเทศต้อง <u>ปัน</u> ส่วนอาหาร(ก.ท)
	ป็น	pan [pan ³]	C ₁	(น.) ก่อน	pan ³	pan ⁵ (ข.)	pan ³ (จ.)	pan ² (สุ.)		ข้าว ๒ <u>ป็น</u> (ก.ท)
๑๐๙.	ป้าย	paay [paa ³]	C ₁	(ก.) เหยียงหัวพาดขึ้นไป, ป็นขึ้น	paay ³	paa ⁵ (นา.)	paa ³ (จ.)	-		<u>ป้าย</u> ขึ้นหลังควาย (พจน.ช.)
	ป้าย	paay [paa ²]	B ₁	(ก.) เหยียงพาดไป	paa ²	paa ³ (นา.)	paa ⁵ (จ.)	paa ³ (สุ.)		เอามือ <u>ป้าย</u> หัว (พจน.ช.)
๑๑๐.	ปาว	paaw [paa ¹]	A ₁	(ว.) เสียงร้องเอ็ดซิ่งและซ้ำซาก	paa ¹	paa ¹ (ข.)	paa ¹ (จ.)	paa ³ (น.)		ตะโกน <u>ปาว</u> ๆ (ก.ท)
	ป่าว	paaw [paa ²]	B ₁	(ก.) บอกให้รู้ทั่วกัน	paa ²	paa ² (ข.)	paa ⁵ (จ.)	paa ³ (น.)		<u>ป่าว</u> ประกาศ, <u>ป่าว</u> ร้อง (ก.ท)
๑๑๑.	ปุง	pung [pung ¹]	A ₁	(ว.) ลักษณะของสิ่งที่พองใหญ่	-	pung ¹ (ข.)	pung ¹ (จ.)	-		ลูกน้ำ <u>เต้า</u> ปุง (พจน.ช.)
	ปึง	pung [pung ³]	C ₁	(ว.) ป่อง, โร, โด	-	-	pung ³ (จ.)	-		ท้อง <u>ปึง</u> = รุงโร, พุง <u>ป่อง</u> (พจน.ช.)
๑๑๒.	ปุม	pum [pum ³]	C ₁	(ว.) ปูนกลม	pum ³	pum ⁵ (นา.)	pum ³ (จ.)	pum ² (สุ.)		แก้ม <u>ปุม</u> = แก้ม <u>ซึ่ม</u> , แก้ม <u>มุบ</u> (สุ.)
	ปุม	pum [pum ²]	B ₁	(น.) เฒ, ของที่ปุนจากพื้นเดิม	pum ²	pum ³ (นา.)	pum ⁵ (จ.)	pum ³ (ส.)		<u>ปุม</u> เชือก, <u>ปุม</u> ริน (สุ.)
๑๑๓.	เป้	pee [pee ³]	C ₁	(ก.) เชไป	-	pee ⁵ (นา.)	-	-		โดนชน <u>เป้</u> ไป = ถูกชน <u>เช</u> ไป (นา.)
	เป้	pee [pee ⁵]	A ₁	(ว.) อดไป, เฉไป	pee ⁵	pee ² (นา.)	pee ⁶ (จ.)	pee ⁶ (ส.)		ข้าง <u>เป้</u> ไป <u>เป้</u> มา = ดิน <u>เช</u> ไป <u>เช</u> มา (นา.)
๑๑๔.	เป็ง	peeng [peeng ³]	C ₁	(ว.) โด	peeng ³	-	peeng ⁴ (ค.)	peeng ² (สุ.)		มดหัว <u>เป็ง</u> มดหัว <u>โด</u> (ก.ท)
	เป่ง	peeng [peeng ²]	B ₁	(ว.) พองขึ้นหรือปุนเต็มที่	peeng ²	-	peeng ¹ (ค.)	peeng ³ (สุ.)		มือ <u>เป่ง</u> (ก.ท)
๑๑๕.	เปล้า	plau [plau ¹]	A ₁	(ว.) สูงชะลูดไม่มีกิ่งลำต้น (สำหรับต้นไม้)	-	-	-	-	เปล้า (ชกข.)	"ต้น <u>มัน</u> <u>เปล้า</u> ขึ้นไป" มีแต่ <u>ลำ</u> ต้น <u>ไม้</u> ไม่มีกิ่งจนถึงยอด (ชกข.)
	เปล้า	plau [plau ²]	B ₁	(ว.) ว่าง, ไม่มีอะไรอื่นนอกจากตัวของมันเอง	plaa ²	pau ² (ข.)	pau ⁵ (จ.)	plau ³ (น.)		<u>ฟ</u> ร <u>้าง</u> ว่าง <u>เปล้า</u> , <u>เช</u> มา <u>มือ</u> <u>เปล้า</u> ที่ <u>้าง</u> (ก.ท)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน ทจนวนุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๑๖.	เบื่อง	pliaŋ [pliaŋ ¹]	A ₁	(ก.) ทำให้หมดไป, สิ้นไป	pliaŋ ¹	pliaŋ ⁶ (ช.)	pliaŋ ¹ (อ.)	pliaŋ ³ (น.)		อย่าใช้เงิน <u>เบื่อง</u> (ก.ท)
	เบื่อง	pliaŋ [pliaŋ ³]	C ₁	(ก.) ปลด, เอาออก	pliaŋ ³	-	pliaŋ ³ (อ.)	pliaŋ ⁴ (น.)		<u>เบื่อง</u> ทุกซ์ (ก.ท)
๑๑๗.	เฒ	paom [paom ¹]	A ₁	(ว.) คาค, ท่อนข้างราบ, ไม่ชัน	-	paom ¹ (ช.)	-	-		แปงตบ <u>เฒ</u> ไปหน่อยผ่นมันช้า=สร้าง
	เฒ	paom [paom ³]	C ₁	(ว.) แบน, แปะ, เป็นแผ่น, ราบ	-	paom ⁵ (ช.)	-	-		บ้าน เชียงไปหน่อยหลังคา เลยเร็ว (ช.) หมอน <u>เฒ</u> นอนบ่ม่วน=หมอนแบนนอน ไม่ตี (ช.)
๑๑๘.	แป	peɛ [peɛ ¹]	A ₁	(ว.) แบน	peɛ ¹	peɛ ¹ (ล.)	peɛ ¹ (ช.)	-		ทม้าทอง <u>แป</u> , <u>ปาก</u> แป (=ปากบาง) (ช.)
	แป้	peɛ [peɛ ³]	C ₁	(น.) สิ่งที่มีลักษณะแบน	-	peɛ ⁴ (ล.)	peɛ ³ (ช.)	-		<u>แป้</u> ใส่เหล้า (ทจน.ช)
๑๑๙.	โป้	poo [poo ³]	C ₁	(ว.) ใหญ่, โต, หองเกินไป	poo ⁵	poo ⁵ (นา.)	-	-		ตัว <u>โป้</u> , หัว <u>แม่โป้</u> (นา.)
	โป	poo [poo ²]	B ₁	(น.) หัวหน้า, ประธาน, ผู้เป็นใหญ่	-	poo ² (นา.)	poo ⁵ (อ.)	-		เป็น <u>โป</u> =เป็นหัวหน้า, หัว <u>โป</u> หัว <u>หน้า</u> (น.)
๑๒๐.	โปง	poong [poong ¹]	A ₁	(น.) ของที่ข้างในเป็นโพรงไปงออก	poong ¹	poong ² (นา.)	-	poong ³ (อ.)		นอนคลุม <u>โปง</u> (ก.ท)
	โป่ง	poong [poong ²]	B ₁	(ก.) ฟองลม	poong ²	poong ³ (นา.)	poong ⁵ (อ.)	poong ³ (อ.)		จวบลมมากไปจนยาง <u>โป่ง</u> (ก.ท)
๑๒๑.	ผ็อย	phoɯ [phoɯ ⁵]	A ₁	(ว.) อาการที่หลับไปโดยเร็ว	phoɯ ⁵	-	phoɯ ² (ค.)	phoɯ ¹ (อ.)		หลับ <u>ผ็อย</u> (หลับสล็อยก็ใช้) (ทจน.)
	ผ็อย	phoɯ [phoɯ ²]	B ₁	(ก.) ม็อย, งีบ	-	-	-	-	ผ็อย (ทจน.)	"ลมจับพัน <u>ผ็อย</u> พัน นับครึ่งคราว หลาย" (นิทรา. ๘๖)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๒๒.	ผิง	phing [phing ⁵]	A ₁	(ว.) ใช้ประกอบคำว่าแห้ง หมายความว่า แห้งสนิท	phing ⁵	-	-	-		แห้ง <u>ผิง</u> (ก.ท)
	ผิง	phing [phing ²]	B ₁	(ก.) ตาก	phing ²	-	phing ⁵ (จ.)	phing ¹ (น.)		เอาผ้า <u>ผิง</u> แดด (ก.ท)
๑๒๓.	ผิน	phin [phin ⁵]	A ₁	(น.) ลักษณะนามใช้เรียกของแบนบางเช่น ผ้า, เสื้อ	phin ⁵	phin ¹ (ข)	-	phin ¹ (น.)		คนรัก <u>เท่าผิน</u> หนึ่งคนซึ่ง <u>เท่าผิน</u> เสื้อ (ก.ท)
	ผิน	phin [phin ²]	B ₁	(น.) ผิวหนังที่เกิดเป็นเม็ดหลาย ๆ เม็ด แม้ไปในที่ไกล ๆ ก็เพราะถูกพิษคัน	phin ²	-	phin ¹ (ค.)	phin ¹ (น.)		ผิวหนังเป็น <u>ผิน</u> เพราะเป็นผด(ก.ท)
๑๒๔.	ผุย	phuy [phui ⁵]	A ₁	(น.) ผง, ขุย	phui ⁵	phui ¹ (นา)	-	phui ¹ (น.)		ช <u>ีผุย</u> =ช <u>ีผง</u> (นา)
	ผุย	phuy [phui ²]	B ₁	(ว.) ผู่ย, ร่วน	phui ²	phui ³ (นา)	phui ⁵ (จ.)	-		ดิน <u>ผู่ย</u> =ดินร่วน (นา)
๑๒๕.	ผ่า	faa [faa ⁵]	A ₁	(น.) ผ้าเย็บขึ้นจับทมาอยู่ข้างบนของเหลว เช่นน้ำนม	faa ⁵	-	-	-		มีน้ำนมเป็น <u>ผ่า</u> อยู่ข้างบน (ก.ท)
	ผ่า	faa [faa ³]	C ₁	(น.) เชือกบาง ๆ เป็นแผ่นที่ลอยอยู่บนน้ำหรือ อยู่ที่แผล, ผิวเป็นมดคัน	faa ³	faa ⁵ (ข)	faa ² (จ.)	faa ² (ส.)		กระจก <u>ผ่า</u> , หน้าเป็น <u>ผ่า</u> (ก.ท)
๑๒๖.	ผ่าย	faay [faa ⁵]	A ₁	(น.) ทำนบกั้นน้ำ	faa ⁵	faa ⁶ (ข)	faa ⁶ (ข)	-		บ้านหัว <u>ผ่าย</u> =หมู่บ้านที่อยู่ต้นทำนบก (นา)
	ผ่าย	faay [faa ²]	B ₁	(น.) ข้าง, พวก, ส่วน	faa ²	faa ² (ข)	faa ⁵ (ข)	faa ¹ (ส.)		<u>ผ่าย</u> ทางนั้น=ผ่านโน้น (นา)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน ชนวนวน	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๒๗.	พัน	bon [phon ⁴]	C ₂	(ก.) เลยไป, เกิน, ผ่าน, หลุดไป	phon ⁴	pon ⁴ (ช.)	phon ³ (ช.)	phon ³ (ส.)		ไปให้ <u>พัน</u> (ก.ท.)
	พัน	bon [phon ³]	B ₂	(ก.) ใช้กำสังลมให้ของในปากหลุดออกมา เป็นผอย	phon ³	phon ³ (ช.)	phon ¹ (ช.)	phon ⁴ (ส.)		ปลา <u>พัน</u> น้ำ (ก.ท.)
๑๒๘.	พราง	braaŋ [phraaŋ ¹]	A ₂	(ก.) ทำให้เสียน	phraaŋ ¹	phaaŋ ¹ (ส.)	phaaŋ ⁴ (อ.)	phraaŋ ⁵ (น.)		<u>พราง</u> ตา (ก.ท.)
	พร่วง	braaŋ [phraaŋ ³]	B ₂	(ว.) แววาวพรวดไปหมด	phraaŋ ³	-	-	-		<u>พร่วง</u> พรายระบิบระกิบ (ก.ท.)
๑๒๙.	พรำ	bram [phram ¹]	A ₂	(ว.) อาการเหตุน้อย ๆ เปรี้ยวไป	phram ¹	-	pham ⁴ (อ.)	phram ⁵ (น.)		เหตุน้อย <u>พรำ</u> ๆ ทั้งวัน (ก.ท.)
	พรำ	bram [phram ³]	B ₂	(ว.) รำไป, ซ้ำ ๆ ซาก ๆ, บ่อยๆ	phram ³	-	-	phram ⁶ (น.)		<u>พรำ</u> ชุด (ก.ท.)
๑๓๐.	พวง	buaŋ [phuuaŋ ¹]	A ₂	(น.) กลุ่มใช้กับสิ่งที่มีก้านร่วมกัน	phuuaŋ ¹	phuuaŋ ² (น.)	phuuaŋ ⁴ (อ.)	phuuaŋ ⁴ (ส.)		<u>พวง</u> มะม่วง, <u>พวง</u> แก้ว (ก.ท.)
	พ่วง	buaŋ [phuuaŋ ³]	B ₂	(ก.) ห้อยท้าย, ทำให้ติดกันไปเป็นกลุ่ม	phuuaŋ ³	puuaŋ ⁴ (น.)	-	phuuaŋ ⁵ (ส.)		<u>เรือพ่วง</u> (ก.ท.)
๑๓๑.	แพง	bɛɛŋ [phɛɛŋ ¹]	A ₂	(ก.) สงวน, หวง	-	peɛŋ ² (ล.)	phɛɛŋ ⁴ (อ.)	phɛɛŋ ² (ส.)		เด็ก ๆ <u>แพง</u> ของกิน=เด็ก ๆ หวง ของกิน (ช.)
	แพ่ง	bɛɛŋ [phɛɛŋ ³]	B ₂	(ว.) งาม, น่าดูมาก	-	-	-	-	แพ่ง (พจน.ช.)	"เขาบ่ชื่นบุญฮาน <u>แพ่ง</u> เลิงลือไว้" [ศิลป์.] (พจน.ช.)
๑๓๒.	แพง	bɛɛŋ [phɛɛŋ ¹]	A ₂	(ว.) ราคา มาก	phɛɛŋ ¹	peɛŋ ² (ล.)	phɛɛŋ ⁴ (อ.)	phɛɛŋ ² (ส.)		<u>เลื่อ</u> ตัวนี้ <u>แพง</u>
	แพ่ง	bɛɛŋ [phɛɛŋ ³]	B ₂	(ว.) งาม, น่าดูมาก	-	-	-	-	แพ่ง (พจน.ช.)	"เขาบ่ชื่นบุญฮาน <u>แพ่ง</u> เลิงลือไว้" [ศิลป์.] (พจน.ช.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่มี เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๓๓.	แพน	bɛɛn [phɛɛn ¹]	A ₂	(น.) สิ่งที่เป็นแผ่นบาง ๆ อย่างแพนหางนก	phɛɛn ¹	-	phɛɛn ^{3ก}	phɛɛn ⁴ (ส.)		แพนหางนกยูง (ก.ท.)
	แพ้น	bɛɛn [phɛn ³]	B ₂	(ก.) เอาสิ่งแบน ๆ ตีลงด้วยกำลังแรง	phɛn ³	-	phɛn ^{4ก} (ค.)	phɛɛn ⁵ (ส.)		อาพายนแพ้นหัว (ก.ท.)
๑๓๔.	มวน	muan [muan ¹]	A ₂	(ก.) ทำยาสูบให้เป็นตัวบุหรี่	muan ¹	muan ² (ล.)	muan ⁴ (จ.)	muan ⁴ (ส.)		เมื่อก่อนใช้ใบจากมวนบุหรี่ (ก.ท.)
	ม้วน	muan [muan ⁴]	C ₂	(น.) สิ่งของที่ขดหรือพันห่อตัวอยู่	muan ⁴	muan ⁶ (ล.)	muan ³ (จ.)	muan ⁶ (ส.)		ม้วนเส้นเก็บ (ก.ท.)
๑๓๕.	มอน	mɔɔn [mɔɔn ¹]	A ₂	(น.) ซ่อต้นไม้ชนิดหนึ่งใช้ใบเลี้ยงตัวไหม	mɔɔn ²	-	mɔɔn ⁵ (ข.)	-		ต้นมอน, ป่ามอน (จ.)
	ม้อน	mɔɔn [mɔɔn ⁴]	C ₂	(น.) ตัวไหม	mɔɔn ⁴	-	mɔɔn ³ (ข.)	-		โตม้อน=ตัวไหม (จ.)
๑๓๖.	ยอย	yɔɔy [jɔɔy ¹]	A ₂	(น.) สิ่งที่เป็นเส้นห้อยลงมาเช่น รากไทร; ระย้า	yɔɔy ¹	-	jɔɔy ⁴ (ข.)	-		ยอยผ้าปูโต๊ะ=ชายผ้าปูโต๊ะ, ยอยมาลัย ระย้า (ข.)
	ย้อย	yɔɔy [jɔɔy ⁴]	C ₂	(ก.) หยาดลง, หยดลง	jɔɔy ⁴	กั๊ว ⁶ (นา.)	jɔɔy ³ (ข.)	jɔɔy ⁶ (ส.)		น้ำย้อยลงบนพื้น (ข.)
๑๓๗.	ยัง	yan [jan ¹]	A ₂	(ว.) ไม่สำเร็จ, ไม่ตลอด	jan ¹	กั๊น ² (นา.)	jan ³ (ค.)	jan ⁵ (น.)		ยังไม่เสร็จ (ก.ท.)
	ยั้ง	yan [jan ⁴]	C ₂	(ก.) หยุด, งค, ชะงักไว้	jan ⁴	กั๊น ⁶ (นา.)	jan ⁴ (ค.)	jan ⁷ (น.)		หยุดยั้ง, ยั้งมือ (ก.ท.)
๑๓๘.	ยัว	yua [jua ⁴]	C ₂	(ว.) เคลื่อนไปมาติดต่อกันเป็นกลุ่ม	jua ⁴ (jia ⁴)	-	-	-		หนอนไต้ยัวเขี่ย* (ก.ท.)
	ยัว	yua [jua ³]	B ₂	(น.) ยาน, เครื่องพาตัวไป	jua ³	-	-	-	ยัว (พจน.)	"โยกการบันดาลศักดิ์มา ๑๐๐๐๐ ในเมืองยัวกันชิงหุ้มผ้าขาว (จกน.)
๑๓๙.	ยาน	yaan [jaan ¹]	A ₂	(ก.) หย่อนลง, ห้อยลง	jaan ¹	กั๊น ¹ (ข.)	กั๊น ⁴ (จ.)	jaan ⁵ (น.)		เด็กโตแล้วยังจุ่มขายาน (ส.)
	บ้าน	yaan [jaan ³]	B ₂	(น.) ของที่ตรงยาว, ใช้เรียกรากไทรและ ไม้เดา	jaan ³	-	-	jaan ⁶ (น.)		บ้านลิเหว, บ้านตำลึง (เถาต้นลิเหว เถาต้นตำลึง (ส.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๔๐.	ย่า	yam[jam ⁴]	C ₂	(ก.) ข้าง ๆ ลงในที่เกิด	jam ⁴	กัม ⁴ (ข)	nam ³ (อ)	jam ⁷ (น)		ต้อง <u>พูด</u> ย่าสักครั้ง (ก.ท)
	ย่า	yam[jam ³]	B ₂	(ก.) เทียบลงข้าง ๆ	jam ³	กัม ³ (ข)	nam ¹ (อ)	jam ⁶ (น)		ความ <u>ย่ำ</u> ข้าวในนา (ก.ท)
๑๔๑.	เปือ	ya[jia ¹]	A ₂	(ว.) นาน, ทน	-	-	jia ⁴ (อ)	-		[พจน.] (พจน.)
	เปือ	ya[jia ⁴]	C ₂	(ก.) ยืนนาน, คงทน	-	(ชด) jia ⁴ (ข)-	-	-		เหตุการณ์ <u>ยืด</u> ไปนาน (ก.ท)
๑๔๒.	แย้	ye[je ⁴]	C ₂	(ก.) ถ่วงหนักลง	je ⁴	-	je ⁴ⁿ (ค)	-		กั้น <u>แย้</u> , ท้อง <u>แย้</u> (พจน.)
	แย้	ye[je ³]	B ₂	(ก.) แเบะขาและย่อลง, ย่อลง	(je ¹) je ³	-	-	je ⁵		นั่ง <u>แย้</u> * (พจน.)
๑๔๓.	แย้ง	ye[je ⁴]	C ₂	(ก.) ชัดขวางกันไม่เห็นตามกัน, คนหนึ่งเห็น อย่างหนึ่งคนหนึ่งเห็นอีกอย่าง	je ⁴	เก็ ⁶ (นา)	je ³ (อ)	je ³ (ส)		ข้อความที่ <u>แย้ง</u> กันเอง (ก.ท)
	แย้ง	ye[je ³]	B ₂	(ก.) ขิงกัน	je ³	เก็ ⁴ (นา)	je ¹ (อ)	je ⁴ (ส)		<u>แย้ง</u> อำนาจ (ก.ท.)
๑๔๔.	รวม	ruam[ruam ¹]	A ₂	(ก.) เข้าด้วยกัน, รวบไว้ในที่แห่งเดียวกัน	ruam ¹	-	hoom ⁴ (ข)	ruam ⁵ (น)		อยู่ <u>รวม</u> กัน (ก.ท.)
	ร่วม	ruam[ruam ³]	B ₂	(ก.) รวม, อยู่ด้วยกัน	ruam ³	huam ³ (ข)	huam ¹ (อ)	ruam ⁶ (น)		<u>ร่วม</u> ทุกข์ร่วมสุข (ก.ท.)
๑๔๕.	ร่อ	ruw[ruw ¹]	A ₂	(ก.) ค่อม, ซ่อม, จัด	ruw ¹	-	ruw ³ⁿ (ค)	ruw ² (ส)		<u>ร่อ</u> ฟุ้งข่าว (ก.ท.)
	ร้อ	ruw[ruw ³]	B ₂	(ว.) ไถล	ruw ³	-	-	-		เอาสำลีขูบยามาร <u>ร้อ</u> ตรงจมูก(ก.ท) "พระพิทศรุดจดวงบัว บาน <u>ร้อ</u> สองนา" (ล.พระลอ)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่มี เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๔๖	รอบ	roy [roi ¹]	A ₂	(น.) แผลที่ปรากฏอยู่เช่นที่ตินเป็นติน เพราะคนหรือสัตว์ทำไว้	roi ¹	hroi ¹ (ข.)	hroi ⁴ (อ.)	roi ⁵ (น.)		ชดเป็น <u>รอย</u> (ก.ท.)
	ร้อบ	roy [roi ³]	B ₂	(ก.) ลีอกเป็นแผลเล็ก ๆ เช่นคมมีดที่ราที่คนฟันหนัก ๆ และลิเป็นแผลเป็นติน	roi ³	-	hroi ⁴ (อ.)	-		คมมีด <u>ร้อบ</u> หมดแล้ว (ก.ท.)
๑๔๗.	รัน	ran [ran ¹]	A ₂	(ก.) ด้, โบม	ran ¹	-	han ⁴ lan ⁴ (อ.)	ran ⁷ (น.)		ด้ <u>รัน</u> ฟันแทง (ก.ท.)
	รัน	ran [ran ⁴]	C ₂	(ก.) ด้	ran ⁴	-	lan ³ (อ.)	-		เด็กนั้น <u>ด้รัน</u> มาก (ก.ท.)
๑๔๘.	ร้า	raa [raa ⁴]	C ₂	(ก.) ไร่	-	-	-	-	ร้า (พจน.)	"ชาวที่ <u>ร้า</u> เปิดทวาร" (นิทราชาคริต), (พจน.)
	ร้า	raa [raa ³]	B ₂	(ว.) เบิกบาน	raa ³	-	-	-		ยิ้ม <u>ร้า</u> , <u>ร้า</u> ไร่* (ก.ท.)
๑๔๙.	รุ่ง	run [run ⁴]	C ₂	(น.) แสงที่ปรากฏบนท้องฟ้า เป็นแถบมีเจ็ดสี, สีเช่นนั้นที่ปรากฏในเพชร	run ⁴	hun ⁴ (ข.)	hun ³ (อ.)	run ⁷ (น.)		"แสงวิเชียร <u>รุ่ง</u> ช่วง ชำรงค <u>รุ่ง</u> รุ่งพราย" (ตะเลงพ่าย)
	รุ่ง	run [run ³]	B ₂	(ว.) สว่าง, สุกใส	run ³	hun ³ (ข.)	hun ¹ (อ.)	run ⁶ (น.)		"เรื่อง <u>รุ่ง</u> แสงศิรัญ เรือฟ้า" (ล.นิทรา)
๑๕๐.	รุม	rum [rum ¹]	A ₂	(ก.) รุม, ช่วยกัน, ประดัง	rum ¹	lum ¹ (ข.)	lum ⁴ (อ.)	rum ⁵ (น.)		คนจำนวนมาก <u>รุม</u> ตีคนจำนวนน้อยกว่า (ก.ท.)
	รุ่ม	rum [rum ³]	B ₂	(ว.) มาก	-	-	-	rum ⁶ (น.)		ราย <u>รุ่ม</u> (พจน.)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ที่ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำคู่
๑๔๑.	เร่ง	reeng [reeng ¹]	A ₂	(ว.) เร็ว, ดี	reeng ¹	-	-	-		พูด <u>เร่ง</u> , พาย <u>เร่ง</u> นึก (ชักข.)
	เร่ง	reeng [reeng ³]	B ₂	(ก.) รีบ, ชั่งคืบให้เร็ว	reeng ³	heeng ³ (ข.)	heeng ¹ (ข.)	reeng ⁵ (สุ.)		<u>เร่ง</u> ทำงานให้เสร็จ (ก.ท.)
๑๔๒.	เรือย	riay [riai ⁴]	C ₂	(ก.) ล่ามไว้ด้วยเส้นเชือกยาว	-	-	-	riai ⁶ (สุ.)		<u>เรือย</u> เส้นหวาย- ร้อยเส้นหวายใน เวลามุงหลังคาจาก (สุ.)
	เรือย	riay [riai ³]	B ₂	(ว.) ไม่ขาดระยะ	riai ³	loi ³ (ข.)	liai ¹ (อ.)	riai ⁵ (สุ.)		กิน <u>เรือย</u> (สุ.)
๑๔๓.	ลุ่ม	lom [lom ⁴]	C ₂	(ก.) กิริยาที่หึ่งอยู่แล้ว เอนลงหรือทอดลงถึง พื้นหรือหลายลง	lom ⁴	lom ⁴ (ข.)	lom ³ (อ.)	lom ⁶ (สุ.)		ต้นไม้ <u>ลุ่ม</u> (ก.ท.)
	ลุ่ม	lom [lom ³]	B ₂	(ก.) กิริยาที่ไม่ทรงตัวอยู่ เขียงจนตะแคง หรือจมลง, กิริยาที่จมน, ทำให้จมลง	lom ³	lom ⁵ (ข.) (cl)	lom ¹ (อ.)	lom ⁵ (สุ.)		เรือ <u>ลุ่ม</u> (ก.ท.)
๑๔๔.	ล้วง	luang [luang ⁴]	C ₂	(ก.) เขามือสอดเข้าไปในที่ซึ่งเป็นช่อง เป็นรู	luang ⁴	luang ⁴ (ข.)	-	luang ⁶ (สุ.)		<u>ล้วง</u> กระเป่า (ก.ท.)
	ล้วง	luang [luang ³]	B ₂	(ก.) หันไป, เลยไป, ล้าเข้าไป	luang ³	luang ³ (ข.)	luang ¹ (อ.)	luang ⁵ (สุ.)		เดิน <u>ล้วง</u> ไปก่อน (ก.ท.)
๑๔๕.	ล้า	laa [laa ⁴]	C ₂	(ว.) หมดแรง, หมดกำลัง	laa ⁴	laa ⁴ (ข.)	laa ³ (อ.)	laa ⁷ (น.)		รู้สึกแขนขา <u>ล้า</u> ไปหมด (ก.ท.)
	ล้า	laa [laa ³]	B ₂	(ก.) ถอบ, หนี, แทะ	laa ³	laa ³ (ข.)	-	laa ⁶ (น.)		กองทัพ <u>ล้า</u> ถอบ (ก.ท.)
๑๔๖.	ลาม	laam [laam ¹]	A ₂	(ก.) หืดทั่วไป, ขยายมากออกไป, เป็นต่อๆไป	laam ¹	laam ² (ล.)	laam ⁴ (อ.)	laam ² (ส.)		ไฟ <u>ลาม</u> ทุ่ง (ก.ท.)
	ล่าม	laam [laam ³]	B ₂	(ก.) ผูกไว้	laam ³	laam ⁴ (ล.)	laam ¹ (อ.)	laam ⁴ (ส.)		ใช้ เชือก <u>ล่าม</u> (ก.ท.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วาระเหตุการณ์ ในภาษาไทย ที่ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่มี เฉพาะใน ทจนวนกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๔๗.	ลิ้ว	liw [liu ¹]	A ₂	(ก.) เชื้อนเป็นริ้วหรือเส้น เช่น เอามัดเชื้อน รอบ ๆ แผ่นหนังให้เป็นเส้นจนหมด บิดให้เป็น เป็นเกลียวยาว ซึ่งตากแดดไว้	-	-	-	-	ลิ้ว (พจน.ช.)	ลิ้วหนัง (พจน.ช.)
	ลิ้ว	liw [liu ⁴]	C ₂	(น.) เส้น, แนว, รอยคือริ้ว	-	-	liu ³ (อ.)	-		ผ้าลิ้ว=ผ้ามีลายเป็นริ้วๆ (ช.)
๑๔๘.	เล็ม	lem [lem ¹]	A ₂	(ก.) เลือกหัดหรือเด็ดเอาที่ละน้อย	lem ¹	lem ² (นา.)	lem ⁴ (อ.)	lem ⁵ (น.)		เล็มผม (พจน.ช.)
	เล็ม	lem [lem ⁴]	C ₂	(ก.) คัดเลือก, เลือกกิน	-	-	-	-	เล็ม (พจน.ช.)	"บาเลือกเล็มผืนอาด เอาแฝง" [ทิลป์.] (พจน.ช.)
๑๔๙.	เล็ง	lewng [lewng ¹]	A ₂	(น.) อ้าว, ดึงน้ำ	-	-	lewng ⁴ (อ.)	-		[พจน.ช.] (พจน.ช.)
	เล็ง	lewng [lewng ³]	B ₂	(ว.) ลอยเคว้งไปตามน้ำ	-	-	-	-	เล็ง (พจน.ช.)	[พจน.ช.] (พจน.ช.)
๑๖๐.	เลียม	liam [liam ¹]	A ₂	(ก.) เลียม, เดินเราะ, ไปตามริม	-	-	(อ.พินาย) liam ³ (ค.)	liam ⁴ (ส.)		เดินเลียมถาดขนม=เดินเลียมเคียง ถาดขนมเพราะอยากกิน (ส.)
	เลียม	liam [liam ³]	B ₂	(ก.) หุ้มที่ริมที่ปลายที่ขอบหรือที่ปาก	liam ³	-	liam ⁴ (ค.)	liam ⁵ (ส.)		พินเลียมทอง (ส.)
๑๖๑.	วาง	waan [waan ¹]	A ₂	(ก.) ปล่อย, ละ	waan ¹	waan ¹ (ช.)	waan ⁴ (อ.)	waan ⁵ (น.)		วางมือจากงานนั้นแล้ว (ก.ท.)
	ว่าง	waan [waan ³]	B ₂	(ก.) เว้น, เปล่าคือเวลาที่ไม่ได้ทำงานอะไร	waan ³	waan ³ (ช.)	waan ¹ (อ.)	waan ² (น.)		อยู่ว่าง ๆ สบายดี (ก.ท.)
๑๖๒.	ว่าง	waan [waan ⁴]	C ₂	(ว.) เปล่า, เหม่ที่โล่งออกไป	waan ³	waan ⁴	-	waan ⁶ (ส.)		ที่โล่งไว้ว่าง*ที่โล่งว่างเปล่า (ส.)
	ว่าง	waan [waan ³]	B ₂	(ว.) เปล่า, ไม่มีคนหรือสิ่งของอยู่	waan ³	waan ³ (ช.)	waan ¹ (ช.)	waan ⁵ (ส.)		ว่างเปล่า (ส.)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำคู่
๑๖๓.	ว่า	wam [wam ¹]	A ₂	(ก.) ถลา, พลาด	-	wam ² (นา.)	-	-		หน้า <u>ว่า</u> =หน้าคะมา (นา.)
	ว่า	wam [wam ⁴]	C ₂	(ว.) บุกเข้าไป, บุกเข้าไป	-	wam ⁶ (นา.)	-	-		แก้ม <u>ว่า</u> =แก้มตอ (นา.)
๑๖๔.	เว้ง	wong [wong ¹]	A ₂	(น.) บริเวณพื้นที่ที่เป็นวงกว้าง	-	-	wong ⁴ (ข.)	-		<u>เว้ง</u> บ้าน (พจน. ฮ.) ,ลมพัดกุดพิค เป็น <u>เว้ง</u> =พัดเป็นวงกว้าง (ข.)
	เว้ง	wong [wong ⁴]	C ₂	(ว.) อ้อม, โค้ง	-	-	wong ³ (ข.)	-		<u>เว้ง</u> น้ำ (ข.)
๑๖๕.	เวิน	wong [wong ¹]	A ₂	(ว.) วากวนไปมา, วนเวียนไปมา	-	-	wong ⁴ (อ.)	-		อย่าง <u>เวิน</u> ไป <u>เวิน</u> มา=เหินวนไปเวียนมา (อ.)
	เวิน	wong [wong ³]	B ₂	(ก.) ร่อนไป, ดลวนไปมาในอากาศ	-	w n ⁴ (นา.)	wong ¹ (อ.)	-		นกบิน <u>เวิน</u> ไป <u>เวิน</u> มา (อ.)
๑๖๖.	สวน	suan [suan ⁵]	A ₁	(ก.) ตวง	-	suan ⁶ (ข.)	-	-		น้อง <u>สวน</u> ข้าว ๒ ตัง (ข.)
	ส่วน	suan [suan ²]	B ₁	(น.) สิ่งที่แบ่งออกจากของใหญ่	suan ²	suan ² (ข.)	suan ⁵ (อ.)	suan ¹ (น.)		แบ่งของเป็น <u>ส่วน</u> ๆ (ข.)
๑๖๗.	สว	suay [suai ⁵]	A ₁	(ว.) งาม, น่าดู, น่ารัก	suai ⁵	-	suai ⁶ (อ.)	suai ¹ (น.)		แต่งตัว <u>สว</u> (อ.)
	ส่วย	suay [suai ²]	B ₁	(ก.) ล้าง, ชำระ	-	suai ⁴ (น.)	suai ⁵ (ข.)	-		<u>ส่วย</u> หน้า=ล้างหน้า (พจน. ฮ.)
๑๖๘.	ส้อ	saw [saw ³]	C ₁	(ก.) ชกถาม, ไล่เสียง	-	-	saw ⁶ (ข.)	-		ฝึกเรียน <u>ส้อ</u> ครู เรื่องการบ้าน (ข.)
	ส่อ	saw [saw ²]	B ₁	(ก.) ข้างห้อง	-	saw ² (ข.)	saw ⁴ (ข.)	-		เด็กบางคน <u>ส่อ</u> ครู (ข.)
๑๖๙.	สี	sii [sii ⁵]	A ₁	(ก.) ดู, ครู, ครูค	sii ⁵	sii ⁶ (ข.)	sii ⁶ (อ.)	sii ¹ (น.)		<u>สี</u> (ก.ท)
	สี	sii [sii ³]	C ₁	(น.) ยาสีผมโบราณใช้สีเพื่อให้ผมดำ	-	-	-	-		คนสมัยก่อนใช้ <u>สี</u> สีผม (ก.ท)

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษาไทย ดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๗๐.	สุน	sun[sun ⁵]	A ₁	(ก.)แกม, คละ, จาน, เจือ, ระคน, ปน, ผสม	-	sun ¹ (นา.)	-	-		ข้าว <u>สุน</u> มะพร้าว=ข้าวคลุกมะพร้าว(นา.)
	สุน	sun[sun ²]	B ₁	(ก.)ซุก, แทรก, เปิดเข้าไป	-	sun ³ (นา.)	-	-		<u>สุน</u> ผ้าห่ม=ซุกผ้าห่ม (นา.)
๑๗๑.	ลุม	sum[sun ⁵]	A ₁	(ก.)วางทับซ้อน ๆ กันลงไปจนสูงเป็นกอง	sum ⁵	sum ⁶ (ช.)	sum ⁶ (จ.)	sum ¹ (น.)		กอง <u>ลุม</u> กันไว้ (ก.ท.)
	ลุ่ม	sum[sun ²]	B ₁	(น.)เครื่องสำหรับครอบทำด้วยไม้เป็นตาๆ รูปกลมคล้ายขัน ส่วนล่างปากกว้างกว่าส่วนบน ข้างบนมีช่องพอมือล้วงลงไปได้ ใช้สำหรับจับปลา และครอบไก่เป็นต้น	sum ²	sum ² (ช.)	sum ⁵ (จ.)	sum ¹ (น.)		<u>ลุ่ม</u> ครอบไก่ (ก.ท.)
๑๗๒.	เส้า	sau[sau ⁵]	A ₁	(น.)ไม้ที่ใช้ตั้งเป็นหลักหรือเป็นเครื่อง รองรับสิ่งอื่นมีเรือนเป็นต้น	sau ⁵	sau ⁶ (ช.)	sau ⁶ (จ.)	sau ¹ (สุ.)		<u>เส้า</u> บ้าน (สุ.)
	เส้า	sau[sau ³]	C ₁	(น.)ไม้เท้า, ไม้ยาวสำหรับสอยหรือดำ, ไม้หลัก ที่ตั้งหรือปักเป็นสามมุมสำหรับรองรับ	sau ³	sau ⁵ (ช.)	sau ² (จ.)	sau ² (สุ.) saau ²		ใช้ไม้ <u>เส้า</u> ดำบ้านไว้ไม่ให้ล้ม, ไม้สาม <u>เส้า</u> =ไม้ที่ปักเป็นหลัก ๓ มุม สำหรับวางหม้อ (สุ.)
๑๗๓.	เสียม	siam[siam ⁵]	A ₁	(น.)เครื่องขุดดินชนิดหนึ่งรูปแบนคล้ายๆ หัวด้วย เหล็ก	siam ⁵	siam ⁶ (ช.)	siam ⁶ (ช.)	siam ¹ (น.)		ขุดชำด้วย <u>เสียม</u> (ช.)
	เสียม	siam[siam ³]	C ₁	(น.)ไม้แหลมสำหรับขุด ใช้แทนเสียม	-	siam ⁵ (ช.)	siam ² (ช.)	-		ไม้ <u>เสียม</u> (ช.)

คำว่า ลุ่ม นอกจากใช้เป็นคำพ้องแล้ว ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ยังอาจใช้เป็นคำกริยาได้ด้วย ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมว่า "ก. ขุนสูงชัน มีรูปอย่างลุ่ม เช่นข้าวลุ่มจาน"

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๗๔.	ทองย	hɔwɔy [ɔwɔi ⁵]	A ₁	(ว.)ไม่ข่มขืน, ไม่กระปรีกระเป่า	ɔwɔi ⁵	ɔwɔi ¹ (นา)	ɔwɔi ⁶ (ข.)	ɔwɔi ¹ (จ.)		โก่ง <u>ทองย</u> (ข.)
	ทองย	hɔwɔy [ɔwɔi ²]	B ₁	(ว.) เชื่องช้า, ค่อย ๆ , ไม่รีบไว, เงื่อง	-	-	ɔwɔi ⁵ (ข.)	-		เด็กคลาน <u>ทองย</u> =คลานช้าๆ(ข.)
๑๗๕.	หน้าย ^๑	hnaay [naai ³]	C ₁	(ว.) ตกสี, คลายรส	naai ³ (B ₂)	-	-	-	หน้าย(พจน.ธ.) [พจน.ธ]	(พจน.ธ.)
	หน้าย	hnaay [naai ²]	B ₁	(ก.) เบื่อ, ใจจาง	naai ²	naai ² (ข.)	naai ¹ (ค.)	naai ¹ (น.)		"เป็นที่ ชศวรรษย์แห่งสาร <u>ควรหน้าย</u> " (พจน.ธ.) เบื่อ <u>หน้าย</u> , <u>หน้าย</u> แห่ง" (ก.ท.)
๑๗๖.	หม	h m [hom ⁵]	A ₁	(ว.) อบอุ่น, ร้อนรุ่ม, สุกทั่ว, ระอุ	-	-	-	-	หม(พจน.ธ.)	เข้า <u>หม</u> แล้ว=เข้า <u>ระอุ</u> แล้ว (พจน.ธ.)
	หม	h m [hom ²]	B ₁	(ก.) เอาผ้าคลุมตัว	hom ²	hom ² (ข.)	hom ⁵ (จ.)	hom ¹ (น.)		<u>หม</u> ผ้า (ข.)
๑๗๗.	หลิม	hlm [lom ³]	C ₁	(ก.) ล่ม, จมลงไป	lom ³ (B ₂)	lom ⁵ (ข.)	lom ² (จ.)	lom ² (จ.)		<u>หลิม</u> เรือ (จ.)
	หลิม	hlm [lom ²]	B ₁	(ก.) ตก, ถล่มลงไป(เฉพาะเท้า)	-	lom ² (ข.)	lom ⁵ (จ.)	lom ¹ (จ.)		<u>หลิม</u> ลงไปในโคลน (จ.)
๑๗๘.	หล่อน	hlwɔn [lɔn ³]	C ₁	(ว.) กะเทาะ, ล่อน, แกะออกง่าย	lɔn ³ (B ₂)	lɔwɔn ⁵ (ข.)	lɔwɔn ² (ข.)	lɔwɔn ² (น.)		เงาะ <u>หล่อน</u> (ข.)
	หล่อน	hlwɔn [lɔn ²]	B ₁	(ก.) ออกจากที่ที่ติดอยู่, หลุด	-	lɔwɔn ² (ข.)	lɔwɔn ⁵ (ข.)	-		เสียม <u>หล่อน</u> =ตัวเสียมหลุดจากด้าม (ข.) เข้า <u>หล่อน</u> =หันหลุด (พจน.ธ.)
	^๑ คำว่า	หน้าย	ในภาษากรุงเทพฯ	เป็นเสียงวรรณยุกต์ B ₂ เขียนเป็น "นำย" เช่น แหผ้าไว้จน <u>นำย</u>						

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่ เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๗๙.	หวง	huan ^๕	A ₁	(ก.) ไม่อยากให้, สงวนไว้, กันไว้	huan ^๕	huan ^๖ (ข.)	huan ^๖ (ข.)	huan ^๑ (น.)		ของรักของหวง (ก.ท)
	ห้วง	huan ^๒	B ₁	(ก.) ยุกพัน, เป็นกังวล	huan ^๒	huan ^๒ (ข.)	huan ^๕ (ข.)	huan ^๑ (น.)		แม่ห้วงลูก (ก.ท)
๑๘๐.	หอม	huan ^๕	A ₁	(ก.) เก็บ, รวบรวม	-	huan ^๒ (นา)	-	-		"เพื่อนี้เอาหอมได้สองนาง นำออก ได้แล้ว" [ศิลป์.] (พจน.อ.)
	ห้อม	huan ^๓	C ₁	(ก.) โอบล้อม, ระวังรักษา	huan ^๓	huan ^๕ (นา)	huan ^๒ (ข.)	huan ^๒ (สุ.)		คนมาห้อมกัน=คนมาวงกัน (ข.)
๑๘๑.	เหนียว	niau ^๕	A ₁	(ว.) ดึงขาดยาก, เป็นยางติดสิ่งอื่นได้	niau ^๕	neu ^๖ (ข.)	niau ^๖ (ข.)	niau ^๑ (น.)		ยางเหนียวดึงไม่ขาด (ก.ท)
	เหนียว	niau ^๒	B ₁	(ก.) รุ่งมา, ดึงมา	niau ^๒	neu ^๒ (ข.)	niau ^๕ (ข.)	niau ^๑ (น.)		เหนียวกิ่งไม้ (ก.ท)
๑๘๒.	อ่อน	uan ^๓	C ₁	(ก.) ว่าร้อง, ร้องสำอวย, ร้องไห้ของเด็ก	uan ^๓	uan ^๕ (นา)	uan ^๓ (ข.)	uan ^๑ (ส.)		เด็กอ่อนแม่ให้ชื่อขนม (ก.ท)
	อ่อน	uan ^๒	B ₁	(ก.) อายุข้าน้อย, เป็นเด็ก	uan ^๒	uan ^๓ (นา)	uan ^๕ (ข.)	uan ^๗ (ส.)		เด็กอ่อนนอนแปล (ก.ท)
๑๘๓.	อ่อม	uan ^๑	A ₁	(ก.) ประหยัด, ถนอม, สงวน, เก็บ	uan ^๑	uan ^๑ (ข.)	uan ^๑ (ข.)	uan ^๓ (น.)		อ่อมทรัพย์ (ก.ท)
	อ้อม	uan ^๓	C ₁	(ก.) โอบรอบ, ล้อม, ห่อหุ้ม	uan ^๓	uan ^๕ (ข.)	uan ^๓ (ข.)	uan ^๔ (น.)		อ้อมแขน (ก.ท)
๑๘๔.	ออย	uan ^๑	A ₁	(ก.) พุดอ่อนนอนให้หายโกรธหรือหาย ร้องไห้	-	-	uan ^๑ (ข.)	-		ออยลูกให้หายโกรธ (ข.)
	อ่อย	uan ^๒	B ₁	(ก.) ล่อให้หายร้องไห้หรือหายโกรธ	-	-	uan ^๕ (ข.)	-		เอาขนมอ่อยเด็กให้หยุดร้องไห้ (ข.)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	คำ	สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ ในภาษา ไทยดั้งเดิม	ความหมาย	ภาษา กรุงเทพฯ	ภาษา ถิ่นเหนือ	ภาษา ถิ่นอีสาน	ภาษา ถิ่นใต้	คำที่มี เฉพาะใน พจนานุกรม	ตัวอย่างการใช้คำ
๑๘๕.	อ้ำ	ʔam [ʔam ³]	C ₁	(ว.) ทับ, มีด	-	-	ʔam ³ (ข.)	-		"จับโท เมามัวมุดมีดแสง สุรย์อ้ำ" [สืบ.] (พจน.ฮ.)
	อ่า	ʔam [ʔam ²]	B ₁	(ว.) สิคล้ำ	-	-	-	-		สิอ่าอย่างสิเม็คมะขาม (พจน.ฮ.)
๑๘๖.	อ่า	ʔam [ʔam ¹]	A ₁	(ก.) ปิดบัง, ปกปิด	ʔam ¹	ʔam ¹ (ข.)	ʔam ¹ (จ.)	ʔam ³ (น.)		อ่ามันไว้=ปิดบังไว้ (ข.)
	อ่า	ʔam [ʔam ²]	B ₁	(ว.) สลัว, มัว	-	-	-	-	อ่า (พจน.ฮ.)	"เยื้องนี้ จับทขาดเข้าเสียดแสงสุญ อ่า ไปแล้ว" [สุต.] (พจน.ฮ.)
๑๘๗.	เอิน	ʔoɔn [ʔoɔn ¹]	A ₁	(ก.) เรียก, กล่าว, ประกาศ, ตู้ออบ	-	-	-	-	เอิน (พจน.ฮ.)	"บุญกันแก้วเอินเสียง กลอยกล่าว" [จูง.] (พจน.ฮ.)
	เอิ้น	ʔoɔn [ʔoɔn ³]	C ₁	(ก.) เรียก	-	ʔoɔn ⁵ (ข.)	ʔoɔn ³ (ข.)	-		แม่เอิ้นอุกมากินข้าว (ข.)
๑๘๘.	แอม	ʔɛɛm [ʔɛɛm ¹]	A ₁	(ก.) แนม, แขนง	-	ʔɛɛm ¹ (ข.)	-	-		
	แอม	ʔɛɛm [ʔɛɛm ³]	C ₁	(น.) แกล้ม, ของกิน เล่นกับเหล่า	-	ʔɛɛm ⁵ (ข.)	-	-		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลทั้งหมดที่ปรากฏในตารางข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นลักษณะของค่าประมาณ ๑๕๐ คู่ ซึ่งผิดแผกกันที่เสียงวรรณยุกต์ โดยที่ความหมายของคำแต่ละคู่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างเห็นได้ชัดมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่ความเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมาย ลักษณะดังกล่าว ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ถือว่า เป็นการแปลงคำโดยการแปลงเสียงวรรณยุกต์ ดังได้กล่าวมาแล้ว และจากการพิจารณาคำข้อมูลทั้งหมด ปรากฏว่าการแปลงคำโดยแปลงเสียงวรรณยุกต์มี ๒ แบบคือ

- ๔.๑ การแปลงคำโดยเปลี่ยนแปลงหมวดคำด้วย
- ๔.๒ การแปลงคำโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงหมวดคำ

๔.๑ การแปลงคำโดยเปลี่ยนแปลงหมวดคำด้วย มีลักษณะสำคัญ ๓ ลักษณะคือ ในการแปลงคำได้ เปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงหนึ่งไป เป็นอีกเสียงหนึ่ง เปลี่ยนหมวดคำ เพื่อหน้าที่ทางไวยากรณ์ และ เปลี่ยนความหมาย (แต่ความหมายของคำใหม่ ยังคง เกี่ยวข้องกับความหมายของคำเดิม) ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาการแปลงคำ ทั้ง ๓ ลักษณะนี้แล้ว พบว่ามีข้อสังเกตบางประการที่น่าจะยกมากล่าวไว้ดังนี้

เมื่อพิจารณาทางด้านเสียงวรรณยุกต์ ปรากฏว่าเสียงวรรณยุกต์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้เกิดคำใหม่ขึ้นใช้ในภาษานั้นได้แก่เสียงวรรณยุกต์ A-B, B C และ C-A ซึ่ง เป็นเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์คำเป็นทั้งสิ้น และเสียงวรรณยุกต์หนึ่ง อาจแปลง เป็นอีกเสียงวรรณยุกต์หนึ่งได้ เป็นจำนวนหลายคู่ จนไม่สามารถทำให้

คำที่มีการแปลงเสียงระหว่างวรรณยุกต์	{ A-B B-A }	มีจำนวน ๕๐ คู่
คำที่มีการแปลงเสียงระหว่างวรรณยุกต์	{ A-C C-A }	มีจำนวน ๒๕ คู่
คำที่มีการแปลงเสียงระหว่างวรรณยุกต์	{ B-C C-B }	มีจำนวน ๒๐ คู่

สรุปได้ว่า วิธีการแปลงคำในภาษาไทยนั้นใช้เสียงวรรณยุกต์ใด เป็นเสียงของคำมูลฐาน และเสียงวรรณยุกต์ใด เป็นเสียงของคำแปลง °

เมื่อพิจารณาทาง คำหมวดคำ ปรากฏว่า เมื่อมีการแปลงคำโดยเปลี่ยนแปลง หมวดคำด้วย จะเป็น การเปลี่ยนแปลงระหว่างคำในหมวดคำเพียง ๓ หมวดเท่านั้นคือ หมวดคำกริยา หมวดคำนาม และหมวดคำวิเศษณ์ ดังนี้

- การเปลี่ยนแปลงระหว่าง คำกริยา กับ คำนาม
- การเปลี่ยนแปลงระหว่าง คำกริยา กับ คำวิเศษณ์
- การเปลี่ยนแปลงระหว่าง คำวิเศษณ์ กับ คำนาม

แต่ว่าการเปลี่ยนแปลงจะดำเนินไปในทิศทางใดนั้นไม่สามารถระบุลงไปให้ชัดเจนได้ ๒

๑ ความนำบทที่ ๔ ซึ่ง จี.บี. กวาง เนอร์กกล่าวถึงการแปลงคำในภาษาจีนโบราณว่า ในภาษาจีนโบราณนั้น ถ้าต้องการสร้างคำใหม่ขึ้นใช้ในภาษาก็อาจทำได้โดยแปลงเสียงวรรณยุกต์ของคำมูลฐาน ซึ่งเป็นเสียงวรรณยุกต์อย่างหนึ่ง ให้กลายเป็นเสียงวรรณยุกต์ช่วยเสียง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า เมื่อพบคำคู่ใดมีคำหนึ่ง เป็นเสียงวรรณยุกต์ช่วยเสียง คำที่มีเสียงช่วยเสียงนั้นเองจะเป็นคำแปลง แต่ในภาษาไทยนั้นลักษณะข้อมูลที่พบต่างกับภาษาจีนดังกล่าวแล้ว จึงมีอจใช้เรื่องเสียงวรรณยุกต์มาประกอบการพิจารณาแนวทางการแปลงคำในภาษาไทยได้.

๒ ประชาชนทางภาษาบางพวกเชื่อว่า คำทุกคำเปลี่ยนแปลงมาจากธาตุ (หมายถึงธาตุของ คำกริยา ในภาษาสันสกฤต) จึงกล่าวว่า หมวดคำกริยา เป็นหมวดคำสำคัญในภาษาและนับเป็นพื้นฐานของคำในหมวดอื่น ๆ

The principle underlying the grammar is the derivation of nouns from verbs, Pānini avoiding dealing with the hard cases by alluding to the Unādi list existing

ต้องอาศัยการพิจารณาความสัมพันธ์ทางคำและความหมายของคำในแต่ละคู่มาประกอบด้วย

เมื่อพิจารณาคำความหมาย ปรากฏว่าในจำนวนคำข้อมูล ๕๕ คู่ มีลักษณะ
บางประการทางคำความหมายที่สัมพันธ์กันอยู่ ลักษณะเหล่านี้ผู้เขียนใคร่ขอเสนอไว้ว่า
อาจเป็นแนวทางที่ใช้ในการแปลงคำก็ได้ ลักษณะดังกล่าวมีดังนี้

ตารางที่ ๒๓ แสดงลักษณะความสัมพันธ์ทางคำความหมายของคำที่มีการแปลงเสียง
วรรณยุกต์และเปลี่ยนแปลงทางคำหมวดคำด้วย

๑. อาการที่ใช้สิ่งหนึ่ง เป็น เครื่องมือ	สิ่งที่ใช้ เป็น เครื่องมือหรือสิ่งที่ใช้แสดงอาการ นั้น ๆ
๒. อาการอย่างหนึ่ง	สิ่งที่เป็นผลของอาการนั้น ๆ; สถานภาพที่เป็นผลของอาการนั้น ๆ
๓. อาการอย่างหนึ่ง	สิ่งซึ่งมีลักษณะร่วมกับอาการนั้น ๆ; สถานภาพซึ่งมีลักษณะร่วมกับอาการนั้น ๆ
๔. สถานภาพอย่างหนึ่ง	สิ่งซึ่งมีลักษณะร่วมกับสถานภาพนั้น ๆ

in his time. All derivation is done by affixes, and, therefore, when the word agrees with the root form of a verb, or one nominal form is the same as that whence it is derived, it is necessary to assume suffixes which are invisible, e.g. badara, fruit of the badara tree.

A. Berriedale Keith, A History of Sanskrit Literature
(London: Oxford University Press, 1966), p. 424.

จากตารางข้างต้นนี้ หมายความว่า ในการแปลงคำเพื่อให้เกิดคำใหม่ขึ้นใช้
ในภาษานั้น อาจใช้ความหมายเป็นแนวทาง เช่น เมื่อต้องการแปลงคำคำหนึ่งซึ่งมี
ความหมายเป็น อาการอย่างหนึ่ง อาจแปลง เป็นคำซึ่งหมายถึงสิ่งที่เป็นผลของอาการนั้น ๆ
เช่น

ทอน แปลว่า ตัก, บั่น
ทอน แปลว่า ส่วน, ก้อน, อัน, ตอน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ทางด้านความหมายนั้น ใช้ เป็นแนวทางในการแปลงคำ
ส่วนวิธีการแปลงคำก็คือ แปลงเสียงวรรณยุกต์ แล้วในขณะเดียวกันเมื่อความหมาย
เปลี่ยนไป หมายคำก็เปลี่ยนไปด้วย

ต่อไปนี้เป็นการจัด เสนอข้อมูลตามลักษณะความสัมพันธ์ทางด้านความหมาย โดยมีการ
แปลงเสียงวรรณยุกต์และเปลี่ยนแปลงหมายคำด้วยคงได้กล่าวมาแล้ว

ลักษณะที่ ๑

อาการที่ใช้สิ่งหนึ่ง เป็น เครื่องมือ	สิ่งที่ใช้ เป็น เครื่องมือหรือสิ่งที่ใช้แสดง อาการนั้น ๆ
คั้น B ₂ จูน A ₁ ตง B ₁ เคียว A ₁ ทูน B ₂ สี่ A ₁	คั้น A ₂ จูน C ₁ ตง A ₁ เคียว B ₁ ทูน A ₂ สี่ C ₁

ลักษณะที่ ๒

อาการอย่างหนึ่ง	- สิ่งที่เป็นผลของอาการนั้น ๆ
กง B ₁ กน B ₁ กลุ่ม C ₁ กอ B ₁ คม A ₂ ทอน A ₂ บน B ₁ บอง B ₁ บัน B ₁ ปัน A ₁ พวง B ₂ รอย B ₂ ลิว A ₂ ส่วน A ₁	กง A ₁ กน C ₁ กลุ่ม B ₁ กอ A ₁ คม C ₂ ทอน B ₂ บน A ₁ บอง C ₁ บัน C ₁ ปัน C ₁ พวง A ₂ รอย A ₂ ลิว C ₂ ส่วน B ₁
	- สถานภาพที่เป็นผลของอาการนั้น ๆ
โกง B ₁ ค่อม C ₂ ชำ A ₂ ถลม B ₁ เนือง B ₂	โกง A ₁ ค่อม B ₂ ชำ B ₂ ถลม A ₁ เนือง A ₂

ลักษณะที่ ๒

อาการอย่างหนึ่ง	-สถานภาพที่เป็นผลของอาการนั้น ๆ
แฉะ A ₂	แฉะ B ₂
เปื้อน A ₁	เปื้อน B ₁
ปาว B ₁	ปาว A ₁
ฝัง B ₁	ฝัง A ₁
ยั้ง C ₂	ยั้ง A ₂
รุ่ม A ₂	รุ่ม B ₂
เรง B ₂	เรง A ₁
เรื้อย C ₂	เรื้อย B ₂
เวิน B ₂	เวิน A ₂
สวดย B ₁	สวดย A ₁
หมี B ₁	หมี A ₁

ลักษณะที่ ๓

อาการอย่างหนึ่ง	-สิ่งซึ่งมีลักษณะร่วมกับอาการนั้น ๆ
กวน A ₁	กวน C ₁
ค้ำ C ₂	ค้ำ B ₂
โคน B ₂	โคน A ₂
ชัน A ₂	ชัน C ₂
คั้ง C ₁	คั้ง B ₁

ลักษณะที่ ๓

อาการอย่างหนึ่ง	-สิ่งซึ่งมีลักษณะร่วมกับอาการนั้น ๆ
ทุ บ ₁ โป ง B ₁ แพน B ₂ มวน A ₂ ยอย C ₂ ยาน A ₂ สุ่ม A ₁ แอม A ₁	ทุ A ₁ โป ง A ₁ แพน A ₂ มวน C ₂ ยอย A ₂ ยาน B ₂ สุ่ม B ₁ แอม C ₁
	-สถานภาพซึ่งมีลักษณะร่วมกับอาการนั้น ๆ
กอ C ₁ กาน A ₁ เก A ₁ เข C ₁ คลอง C ₂ คอน A ₂ คอย A ₂ งวม A ₂ ง่า A ₂ จอย B ₁	กอ A ₁ กาน B ₁ เก C ₁ เข A ₁ คลอง B ₂ คอน B ₂ คอย B ₂ งวม B ₂ ง่า C ₂ จอย C ₁

อาการอย่างหนึ่ง		-สถานภาพซึ่งมีลักษณะรวมกับอาการนั้น ๆ	
แฉะ	A ₁	แฉะ	C ₁
แชะ	B ₂	แชะ	A ₂
ค่อม	B ₁	ค่อม	C ₁
ถอย	A ₁	ถอย	B ₁
เท	A ₂	เท	B ₂
แบ	A ₁	แบ	C ₁
เป้	C ₁	เป้	A ₁
ผอย	B ₁	ผอย	A ₁
พราง	A ₂	พราง	B ₂
แพง	A ₂	แพง	B ₂
เยื่อ	C ₂	เยื่อ	A ₂
รอ	A ₂	รอ	B ₂
รา	C ₂	รา	B ₂
ลา	B ₂	ลา	C ₂
ว่า	A ₂	ว่า	C ₂
หมาย	B ₁	หมาย	C ₁
หลอน	B ₁	หลอน	C ₁
เหนียว	B ₁	เหนียว	A ₁
อ่า	A ₁	อ่า	B ₁

ลักษณะที่ ๔

สถานภาพอย่างหนึ่ง	สิ่งซึ่งมีลักษณะร่วมกับสถานภาพนั้น ๆ
แก่น B ₁	แก่น A ₁
ขุม B ₁	ขุม A ₁
คว่า B ₂	คว่า A ₂
ควม C ₂	ควม A ₂
ทอ C ₁	ทอ A ₁
ทม C ₁	ทม B ₁
ทวย C ₂	ทวย A ₂
นมม B ₂	นมม A ₂
แนว B ₂	แนว A ₂
ปุม C ₁	ปุม B ₁
แป A ₁	แป C ₁
โป C ₁	โป B ₁
ผย B ₁	ผย A ₁
ยว C ₂	ยว B ₂
รง B ₂	รง C ₂
เลิง B ₂	เลิง A ₂
เวิง C ₂	เวิง A ₂

๔.๒ การแปลงคำโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงหมวดคำ การแปลงคำโดยวิธีนี้แตกต่างกับการแปลงคำในข้อ ๔.๑ ที่กล่าวมาแล้วอยู่เรื่องหนึ่ง คือมีการเปลี่ยนแปลงทางคำเสียงวรรณยุกต์และความหมาย แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหมวดคำ เมื่อพิจารณาทางคำเสียงวรรณยุกต์พบว่า เสียงวรรณยุกต์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เกิดคำใหม่ขึ้นใช้ในภาษานั้น ได้แก่เสียงวรรณยุกต์ A-B , B-C และ C-A ซึ่งเป็นเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์คำเป็นเช่นเดียวกับในข้อ ๔.๑ ส่วนทางคำหมวดคำนั้น จากข้อมูลปรากฏเป็นคำในหมวดคำกริยา คำนาม และคำวิเศษณ์เช่นเดียวกัน ไม่มีคำในหมวดคำอื่น ๆ ปรากฏเลย

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้ใช้วิธีพิจารณาข้อมูลทางคำความสัมพันธ์ของความหมายในคำแต่ละคู่เพื่อหาแนวทางการแปลงคำแล้วอาจกล่าวได้ว่า ในจำนวนคำข้อมูลเกือบ ๑๐๐ คู่ มีลักษณะบางประการทางคำความหมายที่สัมพันธ์กันอยู่ ลักษณะเหล่านี้ผู้เขียนใคร่ขอเสนอไว้ว่าอาจเป็นแนวทางที่ใช้ในการแปลงคำก็ได้ ลักษณะดังกล่าวมีดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๔ แสดงลักษณะความสัมพันธ์ทางคำความหมายของคำที่มีการแปลงเสียงวรรณยุกต์แต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงทางคำหมวดคำด้วย

๑. สิ่งซึ่งมีลักษณะหรือคุณสมบัติบางอย่างร่วมกัน
๒. สถานภาพที่บอกลักษณะบางอย่างร่วมกัน
๓. การกระทำบางอย่างที่มีอาการร่วมกัน
๔. การกระทำอย่างหนึ่งเกิดก่อนการกระทำอีกอย่างหนึ่ง

จากตารางข้างต้นนี้หมายความว่า ในการแปลงคำเพื่อให้เกิดคำขึ้นใช้ในภาษานั้น อาจใช้ความหมายเป็นแนวทางได้ เช่นคำคำหนึ่งหมายถึงสิ่งสิ่งหนึ่ง เมื่อสร้างคำใหม่ขึ้นมาได้กำหนดให้ความหมายของคำใหม่นั้นมีความสัมพันธ์กับความหมายของคำเดิม โดยให้หมายถึงสิ่งที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติบางอย่างร่วมกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการแปลงคำแบบนี้ไม่ได้เปลี่ยนหมวดคำไปด้วย คือยังอยู่ในหมวดคำนามทั้งคู่ ส่วนวิธีการแปลงคำนั้นก็เช่นเดียวกันกับในข้อ ๔.๑ คือใช้วิธีแปลงเสียงวรรณยุกต์จากเสียงหนึ่งไป เป็นอีกเสียงหนึ่ง เช่น

จากตารางที่ ๒๔ จะเห็นได้ว่า การใช้ความหมายเป็นแนวทางในการพิจารณาการแปลงคำดังกล่าว แม้จะยังไม่อาจจะลงไปได้แน่นอนว่า คำใดเป็นคำมูลฐาน และคำใดเป็นคำแปลง นอกจากข้อ ๔ ในตารางซึ่งอาจพอมองเห็นได้บ้าง เพราะความหมายของคำจะบอกขั้นตอนของการกระทำ ว่าการกระทำหนึ่งเกิดก่อนการกระทำอีกอย่างหนึ่ง แต่ก็พอจะสังเกตได้ว่า ในคำแต่ละคู่จะมีคำหนึ่งมีความหมายกว้างกว่าหรือหมายถึงสิ่งของหรืออาการธรรมดาทั่วไปมากกว่าอีกคำหนึ่ง

จง แปลว่า หลึ่งคา
 จ้อง แปลว่า รวม เป็นต้น

ต่อไปนี้เป็นการจัด เสนอข้อมูลตามลักษณะความสัมพันธ์ทางคำความหมาย
 โดยมีการแปลงเสียงวรรณยุกต์ แต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหมวดคำดั้งเดิมแล้ว

ลักษณะที่ ๑

สิ่งซึ่งมีลักษณะหรือคุณสมบัติบางอย่างร่วมกัน			
กาง	C ₁	กาง	B ₁
แกน	A ₁	แกน	B ₁
ชา	A ₁	ชา	B ₁
คอน	A ₂	คอน	C ₂
แง	B ₂	แง	A ₂
จ้อง	A ₁	จ้อง	C ₁
ชอง	A ₂	ชอง	B ₂
ทน	A ₁	ทน	C ₁
ทาง	A ₂	ทาง	C ₂
ปลอง	C ₁	ปลอง	B ₁
ฉีน	A ₁	ฉีน	B ₁
ฝ่า	A ₁	ฝ่า	C ₁
ฝาย	A ₁	ฝาย	B ₁
มอน	A ₂	มอน	C ₂
เส้า	A ₁	เส้า	C ₁
เสียม	A ₁	เสียม	C ₁

ลักษณะที่ ๒

สถานภาพที่บอกลักษณะบางอย่างร่วมกัน			
คอม	C ₂	คอม	B ₂
งอม	C ₂	งอม	B ₂
ชา	A ₂	ชา	C ₂
คาน	A ₁	คาน	C ₁
เคียว	A ₁	เคียว	B ₁
คิง	A ₁	คิง	B ₁
คุย	C ₁	คุย	B ₁
ถัน	A ₁	ถัน	B ₁
ทิม	A ₂	ทิม	B ₂
ปุง	A ₂	ปุง	C ₁
เปง	C ₁	เปง	B ₁
เปลา	A ₁	เปลา	B ₁
เป็ม	A ₁	เป็ม	C ₁
แพง	A ₂	แพง	B ₂
พรา	A ₂	พรา	B ₂
วาง	C ₂	วาง	B ₂
หงอย	A ₁	หงอย	B ₁
อ้า	C ₁	อ้า	B ₁

การกระทำบางอย่างที่มีอาการรวมกัน

กน	A ₁	กน	B ₁
กรอ	A ₁	กรอ	C ₁
ก้น	A ₁	ก้น	C ₁
กึ่ง	A ₁	กึ่ง	C ₁
เกลย	C ₁	เกลย	B ₁
เกือ	A ₁	เกือ	C ₁
ขย่ำ	A ₁	ขย่ำ	C ₁
ขวาง	A ₁	ขวาง	C ₁
ข้ง	A ₁	ข้ง	C ₁
ข้ง	A ₁	ข้ง	C ₁
ขู	A ₁	ขู	B ₁
เขิน	A ₁	เขิน	B ₁
เขยน	A ₁	เขยน	B ₁
ไขว	C ₁	ไขว	B ₁
กลม	A ₂	กลม	B ₂
แคน	C ₂	แคน	B ₂
จ่ม	C ₁	จ่ม	B ₁
จ	A ₁	จ	C ₁
แจง	A ₁	แจง	C ₁
ชน	A ₂	ชน	C ₂
ชอน	A ₂	ชอน	B ₂

ลักษณะที่ ๓

การกระทำบางอย่างที่มีอาการร่วมกัน

ทอน	A ₂	ทอน	C ₂
แถม	A ₂	แถม	B ₂
คัน	A ₁	คัน	C ₁
ค่า	B ₁	ค่า	A ₁
เที่ยว	A ₂	เที่ยว	B ₂
บง	A ₁	บง	B ₁
ป้อน	B ₁	ป้อน	C ₁
ป้าย	C ₁	ป้าย	B ₁
เปลื้อง	A ₁	เปลื้อง	C ₁
ย่า	C ₂	ย่า	B ₂
แย	C ₂	แย	B ₂
แยง	C ₂	แยง	B ₂
รวม	A ₂	รวม	B ₂
ลม	C ₂	ลม	B ₂
ลาม	A ₂	ลาม	B ₂
เดิม	A ₂	เดิม	C ₂
เดยม	A ₂	เดยม	B ₂
วาง	A ₂	วาง	B ₂
สอ	C ₁	สอ	B ₁

ลักษณะที่ ๓

การกระทำบางอย่างที่มีอาการรวมกัน			
สუნ	A_1	สუნ	B_1
หลม	C_1	หลม	B_1
หวง	A_1	หวง	B_1
หอม	A_1	หอม	C_1
ออม	A_1	ออม	C_1
ออย	A_1	ออย	B_1
เอิน	A_1	เอิน	C_1

ลักษณะที่ ๔

การกระทำอย่างหนึ่ง เกิดก่อนการกระทำอีกอย่างหนึ่ง			
กาง	A_1	กาง	C_1
เกี่ยว	C_1	เกี่ยว	B_1
ขาม	A_1	ขาม	B_1
เคน	C_2	เคน	A_2
ขึ้น	C_2	ขึ้น	B_2
เข็น	C_2	เข็น	B_2

ลักษณะที่ ๓

การกระทำอย่างหนึ่ง เกิดก่อนการกระทำอีกอย่างหนึ่ง			
ชอบ	B ₂	ชอบ	A ₂
ปาน	A ₁	ปาน	B ₁
พน	B ₂	พน	C ₂
รับ	C ₂	รับ	A ₂
ล่วง	C ₂	ล่วง	B ₂
อน	B ₁	อน	C ₁

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย